

TILSKIPUN EVRÓPUÞINGSINS OG RÁÐSINS (ESB) 2019/790

frá 17. apríl 2019

um höfundarétt og skyld réttindi á stafræna innri markaðnum og um breytingu á tilskipunum 96/9/EB og 2001/29/EB

EVROPUÞINGIÐ OG RÁÐ EVRÓPUSAMBANDSINS HAFA,

með hliðsjón af sáttmálanum um starfshætti Evrópusambandsins, einkum 53. gr. (1 mgr.), 62. gr. og 114. gr.,

með hliðsjón af tillögu framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins,

eftir að hafa lagt drög að lagagerð fyrir þjóðþingin,

með hliðsjón af álitum efnahags- og félagsmálanefndar Evrópusambandsins ⁽¹⁾,

með hliðsjón af álitum svæðanefndarinnar ⁽²⁾,

í samræmi við almenna lagasetningarmeðferð ⁽³⁾,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

- 1) Sáttmálinn um Evrópusambandið kveður á um stofnun innri markaðar og innleiðingu kerfis sem tryggir að samkeppni á innri markaðinum raskist ekki. Frekari samræming laga aðildarríkanna um höfundarétt og skyld réttindi ætti að stuðla að því að þessum markmiðum verði náð.
- 2) Þær tilskipanir sem hafa verið samþykktar á sviði höfundaréttar og skyldra réttinda stuðla að starfsemi innri markaðarins, veita réttihöfum öfluga vernd, auðvelda afgreiðslu réttindamála og skapa ramma um hagnýtingu verka og annars verndaðs efnis. Þessi samræmi lagarammi stuðlar að eðlilegri starfsemi innri markaðarins og örvar nýsköpun, sköpunargáfu, fjárfestingu og framleiðslu nýs efnis, einnig í stafræna umhverfi, til að koma í veg fyrir uppskiptingu innri markaðarins. Sú vernd sem þessi lagarammi veitir stuðlar einnig að því markmiði Sambandsins að virða og efla menningarlega fjölbreytni og halda jafnframt á lofti sameiginlegri evrópskri menningararfleifð. Samkvæmt 4. mgr. 167. gr. sáttmálans um starfshætti Evrópusambandsins skal Sambandið taka tillit til menningarlegra þátta í aðgerðum sínum.
- 3) Hröð tækniþróun heldur áfram að valda breytingum á því hvernig verk og annað efni er skapað, framleitt, því dreift og það hagnýtt. Stöðugt koma fram ný viðskiptalíkön og nýir aðilar. Viðeigandi löggjöf þarf að vera framtíðarmiðuð svo hún hamli ekki tækniþróun. Markmiðin og meginreglurnar sem mælt er fyrir um í ramma Sambandsins um höfundarétt standa enn fyrir sínu. Þó ríkir enn réttaróvissa, bæði fyrir réttshafa og notendur, að því er varðar tiltekna notkun, þ.m.t. notkun yfir landamæri, á verkum og öðru efni í hinu stafræna umhverfi. Eins og fram kom í orðsendingu framkvæmdastjórnarinnar frá 9. desember 2015 undir heitinu „Í átt að nútímalegri og evrópskari ramma um höfundarétt“, er nauðsynlegt að aðlagða og bæta við núverandi ramma Sambandsins um höfundarétt á sumum sviðum, en halda jafnframt uppi öflugri vernd höfundaréttar og skyldra réttinda. Tilskipun þessi kveður á um reglur um að laga tilteknar undanþágur og takmarkanir á höfundarétti og skyldum réttindum að stafræna umhverfi og umhverfi þvert á landamæri, sem og ráðstafanir til að auðvelda tilteknar starfsvenjur við leyfisveitingu, einkum, en þó ekki eingöngu, að því er varðar miðlun verka og annars efnis sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði og tiltækileika hljóð- og myndmiðlaverka á netinu á veitum fyrir myndmiðlun eftir þöntun, með það fyrir augum að tryggja viðtækari aðgang að efni. Hún felur einnig í sér reglur til að auðvelda notkun efnis sem ekki nýtur lengur höfundarverndar (e. in the public domain). Til að ná megi fram vel starfhæfum og sanngjörnum markaði á sviði höfundaréttar ættu einnig að vera fyrir hendi reglur um réttindi að útgefna efni, um notkun verka

⁽¹⁾ Stjtið. ESB C 125, 21.4.2017, bls. 27.

⁽²⁾ Stjtið. ESB C 207, 30.6.2017, bls. 80.

⁽³⁾ Afstaða Evrópuþingsins frá 26. mars 2019 (hefur enn ekki verið birt í Stjórnartíðindunum) og ákvörðun ráðsins frá 15. apríl 2019.

eða annars efnis af hálfu þjónustuveitenda á netinu sem vista og veita aðgang að efni sem notendur hlaða upp, um gagnsæi samninga við höfunda og listflytjendur, um þóknun til höfunda og listflytjenda, ásamt fyrirkomulagi til að afturkalla réttindi sem höfundar og listflytjendur hafa framselt á einkaréttargrundvelli.

- 4) Tilskipun þessi byggist á, og kemur til viðbótar, reglum sem hafa verið settar í tilskipunum sem nú eru í gildi á þessu sviði, einkum tilskipunum Evrópuþingsins og ráðsins 96/9/EB ⁽⁴⁾, 2000/31/EB ⁽⁵⁾, 2001/29/EB ⁽⁶⁾, 2006/115/EB ⁽⁷⁾, 2009/24/EB ⁽⁸⁾, 2012/28/ESB ⁽⁹⁾ og 2014/26/ESB ⁽¹⁰⁾.
- 5) Á sviði rannsókna, nýsköpunar, menntunar og varðveislu menningararfleifðar gefur stafræn tækni kost á nýjum tegundum notkunar sem falla ekki með skýrum hætti undir gildandi reglur Sambandsins um undanþágur og takmarkanir. Að auki gæti valkvætt eðli undanþága og takmarkana sem kveðið er á um í tilskipunum 96/9/EB, 2001/29/EB og 2009/24/EB á þessum sviðum haft neikvæð áhrif á starfsemi innri markaðarins. Þetta á einkum við að því er varðar notkun yfir landamæri, en mikilvægi hennar í stafrænu umhverfi eykst stöðugt. Því ætti að endurmeta gildandi undanþágur og takmarkanir í lögum Sambandsins, sem varða vísindarannsóknir, nýsköpun, kennslu og varðveislu menningararfleifðar, í ljósi þessarar nýju notkunar. Innleiða ætti skyldubundnar undanþágur eða takmarkanir vegna notkunar texta- og gagnanámstækni, vegna skýringar við kennslu í hinu stafræna umhverfi og vegna varðveislu menningararfleifðar. Núverandi undanþágur og takmarkanir í lögum Sambandsins ættu að gilda áfram, þ.m.t. um texta- og gagnanám, menntun og starfsemi á sviði varðveislu, svo framarlega sem þær takmarka ekki gildissvið skyldubundnu undanþáganna eða takmarkananna sem kveðið er á um í þessari tilskipun, sem aðildarríkin þurfa að innleiða í landslög. Því ætti að breyta tilskipunum 96/9/EB og 2001/29/EB.
- 6) Þeim undanþágum og takmörkunum sem kveðið er á um í þessari tilskipun er ætlað að skapa sanngjarnt jafnvægi milli réttinda og hagsmuna höfunda og annarra réttihafa annars vegar og notenda hins vegar. Þeim má aðeins beita í tilteknum sértilvikum sem stríða ekki gegn eðlilegri hagnýtingu verka eða annars efnis og skerða ekki með ósanngjörnum hætti lögmæta hagsmuni réttihafa.
- 7) Sú vernd tæknilegra ráðstafana, sem var komið á með tilskipun 2001/29/EB, er áfram brýn til að tryggja vernd og skilvirka beitingu réttinda sem veitt eru höfundum og öðrum réttihöfum samkvæmt lögum Sambandsins. Viðhalda ætti slíkri vernd jafnframt því að tryggja að notkun tæknilegra ráðstafana komi ekki í veg fyrir að hægt sé að nýta þær undanþágur og takmarkanir sem kveðið er á um í þessari tilskipun. Réttihafar ættu að hafa tækifæri til að tryggja þetta með valfrjálsum ráðstöfunum. Þeim ætti áfram að vera frjálst að velja viðeigandi leiðir til að gera þeim, sem eiga rétt á þeim undanþágum og takmörkunum sem kveðið er á um í þessari tilskipun, kleift að njóta góðs af þeim. Hafi ekki verið gripið til valfrjálsra ráðstafana ættu aðildarríki að gera viðeigandi ráðstafanir í samræmi við fyrstu undirgrein 4. mgr. 6. gr. tilskipunar 2001/29/EB, þ.m.t. þegar verkum og öðru efni er miðlað til almennings með hjálp þjónustu eftir pöntun.
- 8) Ný tækni gerir sjálfvirka tölvugreiningu upplýsinga á stafrænu formi, s.s. texta, hljóðs, mynda eða gagna, sem yfirleitt er nefnt texta- og gagnanám, mögulega. Texta- og gagnanám gerir kleift að vinna með mikið magn upplýsinga, með það fyrir augum að öðlast nýja þekkingu og uppgötva nýja þróun. Texta- og gagnanámstækni er ríkjandi innan stafræna hagkerfisins, þó er almennt viðurkennt að texta- og gagnanám geti einkum gagnast rannsóknasamfélaginu og þar með stutt við

⁽⁴⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 96/9/EB frá 11. mars 1996 um lögverndun gagnagrunna (Stjtið. EB L 77, 27.3.1996, bls. 20).

⁽⁵⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2000/31/EB frá 8. júní 2000 um tiltekna lagalega þætti þjónustu, einkum rafrænna viðskipta, í tengslum við upplýsingasamfélagið á innri markaðnum („tilskipun um rafræn viðskipti“) (Stjtið. EB L 178, 17.7.2000, bls. 1).

⁽⁶⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2001/29/EB frá 22. maí 2001 um samræmingu tiltekinna þátta höfundaréttar og skyldra réttinda í upplýsingasamfélaginu (Stjtið. EB L 167, 22.6.2001, bls. 10).

⁽⁷⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2006/115/EB frá 12. desember 2006 um leigu- og útlánsrétt og önnur tiltekin réttindi, tengd höfundarétti, á sviði hugverkaréttar (Stjtið. ESB L 376, 27.12.2006, bls. 28).

⁽⁸⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2009/24/EB frá 23. apríl 2009 um lögvernd fyrir tölvuforrit (Stjtið. ESB L 111, 5.5.2009, bls. 16).

⁽⁹⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2012/28/ESB frá 25. október 2012 um tiltekna leyfilega notkun á munaðarlausum verkum (Stjtið. ESB L 299, 27.10.2012, bls. 5).

⁽¹⁰⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2014/26/ESB frá 26. febrúar 2014 um sameiginlega umsýslu höfundarréttar og skyldra réttinda og leyfisveitingar yfir landamæri vegna netnotkunar á tónverkum á innri markaðnum (Stjtið. ESB L 84, 20.3.2014, bls. 72).

nýsköpun. Slik tækni kemur háskólum og öðrum rannsóknarstofnunum til góða, sem og menningararfsstofnunum, þar sem þær gætu einnig stundað rannsóknir í tengslum við meginstarfsemi sína. Þó standa slíkar stofnanir í Sambandinu andspænis réttaróvissu varðandi það að hversu miklu leyti þær geta stundað texta- og gagnanám úr efni. Við ákveðnar aðstæður getur texta- og gagnanám falið í sér aðgerðir sem eru verndaðar samkvæmt höfundarétti, samkvæmt sinnar tegundar rétti að gagnagrunni, eða hvoru tveggja, einkum eftirgerð verka eða annars efnis, útdrátt efnis úr gagnagrunni eða hvort tveggja, sem gerist t.d. þegar gögn eru stöðluð meðan texta- og gagnanám fer fram. Ef engin undanþága eða takmörkun á við þarf heimild frá réttihöfum til slíkra aðgerða.

- 9) Texta- og gagnanám getur einnig farið fram á beinum staðreyndum eða gögnum sem eru ekki höfundaréttarvarin og í slíkum tilvikum er ekki krafist heimildar samkvæmt höfundarétti. Einnig geta verið tilvik texta- og gagnanáms þar sem ekki er um að ræða eftirgerð eða þar sem eftirgerðir heyra undir skyldubundnu undanþáguna vegna tímabundinna aðgerða til eftirgerðar sem kveðið er á um í 1. mgr. 5. gr. tilskipunar 2001/29/EB, sem gilda ætti áfram um texta- og gagnanáms-tækni sem felur ekki í sér gerð eintaka umfram það sem sú undanþága tekur til.
- 10) Lög Sambandsins kveða á um tiltekna undanþágur og takmarkanir sem ná yfir afnot í þágu vísindarannsókna og geta gilt um texta- og gagnanámsaðgerðir. Þessar undanþágur og takmarkanir eru þó valkvæðar og ekki fyllilega lagaðar að notkun tækni við vísindarannsóknir. Þegar vísindamenn hafa lögmætan aðgang að efni, t.d. með áskrift að útgefnu efni eða með leyfum til opins aðgangs, geta leyfisskilmálarnir auk þess undanskilið texta- og gagnanám. Þar sem rannsóknir fara í síauknum mæli fram með hjálp stafrænnar tækni er hætta á því að samkeppnisstöðu Sambandsins sem rannsóknasvæðis sé hætta búin, sé ekki gripið til aðgerða til að vinna bug á réttaróvissu að því er varðar texta- og gagnanám.
- 11) Taka ætti á réttaróvissu varðandi texta- og gagnanám með því að kveða á um skyldubundna undanþágu fyrir háskóla og aðrar rannsóknarstofnanir, sem og fyrir menningararfsstofnanir, frá einkaréttinum til eftirgerðar og frá réttinum til að koma í veg fyrir útdrátt úr gagnagrunni. Í samræmi við núverandi rannsóknarstefnu Sambandsins, sem hvetur háskóla og rannsóknasetur (e. research institutes) til samstarfs við einkageirann, ættu rannsóknarstofnanir einnig að njóta góðs af slíkri undanþágu þegar rannsóknarstarfsemi þeirra fer fram innan ramma samstarfsverkefna opinberra aðila og einka-aðila. Enda þótt rannsóknarstofnanir og menningararfsstofnanir ættu áfram að njóta góðs af þessari undanþágu ættu þær einnig að geta leitað til samstarfsaðila sinna í einkageiranum til að láta fara fram texta- og gagnanám, m.a. með því að notfæra sér tæknibúnað þeirra.
- 12) Rannsóknarstofnanir í Sambandinu ná yfir margskonar aðila sem hafa það megintakmark að stunda vísindarannsóknir eða að gera það samhliða því að veita þjónustu á sviði menntunar. Líta ætti svo á að hugtakið „vísindarannsóknir“ í skilningi þessarar tilskipunar taki bæði til náttúruvísinda og mannvísinda. Vegna þess hve slíkir aðilar eru fjölbreytilegir er mikilvægt að hafa sameiginlegan skilning á því hvað telst vera rannsóknarstofnun. Auk háskóla eða annarra æðri menntastofnana og bókasafna þeirra, ættu þær t.d. einnig að ná yfir aðila á borð við rannsóknasetur og sjúkrahús þar sem stundaðar eru rannsóknir. Þrátt fyrir mismunandi félags- og rekstrarform að lögum eiga rannsóknarstofnanir í aðildarríkjunum það yfirleitt sameiginlegt að annaðhvort starfa þær ekki í hagnaðarskyni eða þær gegna hlutverki í almannabágu sem viðurkennt er af ríkinu. Slíkt hlutverk í almannabágu gæti t.d. endurspeglast í opinberri fjármögnun eða í ákvæðum í landslögum eða opinberum samningum. Þegar atvinnufyrirtæki hafa afgerandi áhrif á stofnanir og það færir þeim yfirráð í krafti rekstraraðstæðna, s.s. vegna þess að þau eru hluthafar eða aðilar, sem gæti haft í för með sér að þau fengju forgangsáðgang að niðurstöðum rannsókna, ættu slíkar stofnanir á hinn bóginn ekki að teljast til rannsóknarstofnana að því er varðar þessa tilskipun.
- 13) Líta ætti svo á að menningararfsstofnanir nái yfir bókasöfn og söfn sem almenningur hefur aðgang að, óháð því hvers konar verk eða annað efni þau hafa að geyma í varanlegum safnkosti sínum, ásamt skjalasöfnum og varðveislustofnunum mynd- og hljóðefnis. Einnig ætti að telja til þeirra m.a. þjóðarbókasöfn og þjóðskjalasöfn og, að því er varðar skjalasöfn þeirra og bókasöfn sem almenningur hefur aðgang að, menntastofnanir, rannsóknarstofnanir og opinber útvarpsfyrirtæki.

- 14) Undanþágan vegna texta- og gagnanáms ætti að taka til rannsóknarstofnana og menningararfsstofnana, ásamt aðilum sem þeim tengjast, að því er varðar efni sem þær hafa lögmætan aðgang að. Líta ætti svo á að lögmætur aðgangur nái yfir aðgang að efni á grundvelli stefnu um opin aðgang (e. open access policy) eða samningsbundins fyrirkomulags milli rétthafa og rannsóknarstofnana eða menningararfsstofnana, s.s. með áskrift eða eftir öðrum lögmætum leiðum. Til dæmis þegar um er að ræða áskriftir rannsóknarstofnana eða menningararfsstofnana ættu aðilar sem þeim tengjast og sem þessar áskriftir taka til að teljast hafa lögmætan aðgang. Lögmætur aðgangur ætti einnig að ná yfir aðgang að efni sem er aðgengi-legt á netinu án endurgjalds.
- 15) Rannsóknarstofnanir og menningararfsstofnanir gætu í tilteknum tilvikum, t.d. vegna síðari sannprófunar á niðurstöðum vísindarannsókna, þurft að varðveita eintök sem gerð eru samkvæmt undanþágunni fyrir texta- og gagnanám. Í slíkum tilvikum ætti að varðveita eintökin í öruggu umhverfi. Aðildarríkjunum ætti að vera frjálst að ákveða, á landsvísi og að loknum viðræðum við viðeigandi hagsmunaaðila, frekara sérstakt fyrirkomulag við að varðveita eintökin, þ.m.t. getu til að tilnefna áreiðanlega aðila til vörslu eintakanna. Til að takmarka ekki beitingu undanþágunnar að óþörfu ætti slíkt fyrir-komulag að vera hóflegt og takmarkast við það sem nauðsynlegt er til að varðveita eintökin með öruggum hætti og koma í veg fyrir notkun þeirra í leyfisleysi. Notkun í þágu vísindarannsókna, önnur en texta- og gagnanám, s.s. vísindaleg jafningjarýni og sameiginlegar rannsóknir, ætti eftir atvikum áfram að falla undir þá undanþágu eða takmörkun sem kveðið er á um í a-lið 3. mgr. 5. gr. tilskipunar 2001/29/EB.
- 16) Í ljósi hugsanlega mikils fjölda beiðna um aðgang að verkum rétthafa og öðru efni og niðurbals á þeim ætti rétthöfum að vera heimilt að gera ráðstafanir þegar hætta er á að öryggi og réttleika kerfa þeirra eða gagnagrunna sé teflt í tvísýnu. Til dæmis mætti beita slíkum ráðstöfunum til að tryggja að einungis aðilar sem hafa lögmætan aðgang að gögnum þeirra geti haft aðgang að þeim, m.a. með sannprófun IP-vistfangs eða sannvottun notanda. Þessar ráðstafanir ættu að vera í réttu hlutfalli við áhættu og ættu ekki að ganga lengra en nauðsynlegt er í þeim tilgangi að tryggja öryggi og réttleika kerfisins og ættu ekki að grafa undan skilvirkri beitingu undanþágunnar.
- 17) Í ljósi eðlis og umfangs undanþágunnar, sem takmarkast við einingar sem sinna vísindarannsóknum, væri hugsanlegt tjón rétthafa vegna undanþágunnar mjög lítið. Af þeim sökum ættu aðildarríki ekki að kveða á um bætur til handa rétthöfum fyrir afnot samkvæmt undanþágunum vegna texta- og gagnanáms sem innleiddar eru með þessari tilskipun.
- 18) Auk þess að vera mikilvæg í sambandi við vísindarannsóknir er texta- og gagnanámstækni víða notuð af einkaaðilum og opinberum aðilum til að greina mikið magn gagna á ýmsum sviðum og í margskonar tilgangi, m.a. í opinberri þjónustu, við töku flókinna viðskiptaákvæðana og við þróun á nýjum hugbúnaði eða tækni. Rétthafar ættu áfram að geta veitt nytja-leyfi fyrir þau not verka sinna eða annars efnis sem falla utan gildissviðs skyldubundnu undanþágunnar sem kveðið er á um í þessari tilskipun vegna texta- og gagnanáms í þágu vísindarannsókna, sem og gildandi undanþága og takmarkana sem kveðið er á um í tilskipun 2001/29/EB. Jafnframt ætti að taka tillit til þess að þeir sem beita texta- og gagnanámi gætu staðið frammi fyrir réttaróvissu um hvort gera megir eftirgerðir og útdrætti úr verkum eða öðru efni, sem þeir hafa lög-mætan aðgang að, vegna texta- og gagnanáms, einkum þegar eftirgerðir eða útdrættir sem gerðir eru vegna tækni-vinnslunnar fullnægja ekki öllum skilyrðum gildandi undanþágu vegna tímabundinna aðgerða til eftirgerðar sem kveðið er á um í 1. mgr. 5. gr. tilskipunar 2001/29/EB. Til þess að auka réttarvissu í slíkum tilvikum og einnig til að hvetja til nýsköpunar í einkageiranum ætti þessi tilskipun að kveða á um, með tilteknum skilyrðum, undanþágu eða takmörkun vegna eftirgerða og útdráttá úr verkum eða öðru efni vegna texta- og gagnanáms og heimila að eintök sem gerð eru séu varðveitt eins lengi og nauðsyn krefur vegna slíks texta- og gagnanáms.

Þessi undanþága eða takmörkun ætti því aðeins að gilda hafi haghafinn lögmætan aðgang að verkinu eða öðru efni, þ.m.t. þegar því er miðlað til almennings á netinu, og svo framarlega sem rétthafar hafa ekki með tilhlýðilegum hætti áskilið sér réttinn til eftirgerðar og útdráttá vegna texta- og gagnanáms. Þegar um er að ræða efni sem hefur verið gert aðgengilegt almenningi á netinu ætti aðeins að teljast

tilhlýðilegt að slíkur réttur sé áskilinn með tölvulesanlegum hætti, þ.m.t. í lýsigögnum og skilmálum og skilyrðum vefseturs eða þjónustu. Áskilnaður um rétt að því er varðar texta- og gagnanám ætti ekki að hafa áhrif á aðra notkun. Í öðrum tilvikum getur talist tilhlýðilegt að áskilja rétt eftir öðrum leiðum, s.s. með samningi eða einhliða yfirlýsingu. Réttahafar ættu einnig að geta gert ráðstafanir til að tryggja að áskilnaður þeirra að því er þetta varðar sé virtur. Þessi undanþága eða takmörkun ætti hvorki að hafa áhrif á skyldubundnu undanþáguna vegna texta- og gagnanáms í þágu vísindarannsóknna sem kveðið er á um í þessari tilskipun né á gildandi undanþágu vegna tímabundinna aðgerða til eftirgerðar sem kveðið er á um í 1. mgr 5. gr. tilskipunar 2001/29/EB.

- 19) Samkvæmt a-lið 3. mgr. 5. gr. tilskipunar 2001/29/EB er aðildarríkjum heimilt að innleiða undanþágu eða takmörkun á réttinum til eftirgerðar á verkum eða öðru efni, til opinbers flutnings þeirra og miðlunar til almennings [*áður þýtt sem: miðlun til almennings og að gera aðgengilegt almenningi*] með þeim hætti að hver og einn geti haft aðgang að þeim á þeim stað og á þeirri stund sem hann sjálfur kys, í þeim tilgangi einvörðungu að nota til skýringar við kennslu. Að auki heimila b-liður 2. mgr. 6. gr. og b-liður 9. gr. tilskipunar 96/9/EB notkun gagnagrunns og útdrátt umtalsverðs hluta efnis hans í þeim tilgangi að nota til skýringar við kennslu. Óljóst er í hve miklum mæli þessar undanþágur eða takmarkanir gilda um stafræna notkun. Auk þess er ekki skýrt hvort þessar undanþágur eða takmarkanir gilda þegar kennsla fer fram á netinu og í fjarkennslu. Enn fremur gerir gildandi lagarammi ekki ráð fyrir áhrifum yfir landamæri. Þetta ástand gæti hamlað þróun kennslu með aðstoð stafrænnar tækni og fjarkennslu. Af þessum sökum er nauðsynlegt að koma á fót nýrri skyldubundinni undanþágu eða takmörkun til að tryggja að menntastofnanir njóti fullnægjandi réttarvissu við notkun á verkum eða öðru efni við stafræna kennslu, einnig á netinu og yfir landamæri.
- 20) Enda þótt fjarkennsla og námsleiðir yfir landamæri hafi að mestu verið þróaðar á æðra menntastigi eru stafræn tæki og tilföng í auknum mæli notuð á öllum skólastigum, einkum til að bæta og auðga upplifunina af náminu. Sú undanþága eða takmörkun sem kveðið er á um í þessari tilskipun ætti því að koma öllum menntastofnunum sem viðurkenndar eru af aðildarríki til góða, þ.m.t. þeim sem starfa á grunnskóla- og framhaldsskólastigi, starfsmenntastofnunum og æðri menntastofnunum. Hún ætti aðeins að gilda að því marki sem notkunin er réttlæt看anleg á grundvelli þess að kennslan sem um er að ræða er ekki í viðskiptalegum tilgangi. Stjórnskipulag og fjármögnunarleiðir menntastofnunar ættu ekki að ráða úrslitum við að ákvarða hvort starfsemin sé viðskiptalegs eðlis.
- 21) Líta ætti svo á að sú undanþága eða takmörkun sem kveðið er á um í þessari tilskipun í þeim tilgangi einvörðungu að nota til skýringar við kennslu, nái yfir stafræn afnot af verkum eða öðru efni til að styðja við, auðga eða bæta við kennsluna og námsstarfið. Dreifing hugbúnaðar sem leyfð er samkvæmt þessari undanþágu eða takmörkun ætti að takmarkast við stafræna yfirfærslu hugbúnaðar. Í flestum tilvikum myndi þetta því einvörðungu fela í sér notkun á hlutum verka eða útdráttum úr þeim, sem ætti ekki að koma í stað kaupa á efni sem einkum er ætlað menntamarkaðnum. Þegar aðildarríki koma undanþágunni eða takmörkuninni í framkvæmd ætti þeim að vera fjárlst, fyrir mismunandi gerðir verka eða annars efnis, að tilgreina, þannig að jafnvægis sé gætt, hve stóran hluta verks eða annars efnis megí nota í þeim tilgangi einvörðungu að nota til skýringar við kennslu. Líta ætti svo á að notkun sem heimil er samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni nái yfir afnot sem taka tillit til sértækra aðgengisþarfa fólks með fötlun í tengslum við skýringar við kennslu.
- 22) Notkun verka eða annars efnis samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni í þeim tilgangi einvörðungu að nota til skýringar við kennslu, sem kveðið er á um í þessari tilskipun, ætti aðeins að fara fram í tengslum við kennslu og námsstarf sem er á ábyrgð menntastofnana, þ.m.t. í prófum eða kennslu sem fer fram utan veggja menntastofnana, t.d. á safni, bókasafni eða í annarri menningararfsstofnun, og ætti að vera takmörkuð við það sem nauðsynlegt er vegna slíkra athafna. Undanþágan eða takmörkunin ætti bæði að ná yfir notkun á verkum eða öðru efni sem fer fram í kennslustofu eða á öðrum stöðum með stafrænum hætti, t.d. með rafrænum tússtöflum eða stafrænum búnaði sem getur verið tengdur við netið, og fjarnotkun í öruggu rafrænu umhverfi s.s. í tengslum við námskeið á netinu eða aðgang að kennsluefni til fyllingar tilteknu námskeiði. Líta ætti svo á að öruggt rafrænt umhverfi sé stafrænt kennslu- og námsumhverfi þar sem aðgangur er takmarkaður við kennara menntastofnunarinnar og nemendur sem eru innritaðir á námsleið, einkum með viðeigandi sannvottunarferli, þ.m.t. sannvottun með lykilorði.

- 23) Gerðar hafa verið mismunandi ráðstafanir í nokkrum aðildarríkjum, á grundvelli framkvæmdar undanþágunnar og takmörkunarinnar sem kveðið er á um í tilskipun 2001/29/EB eða nýtleysissamninga sem ná yfir frekari afnot, til að greiða fyrir notkun á verkum og öðru efni við kennslu. Slíkar ráðstafanir hafa yfirleitt verið þróaðar með tilliti til þarfa menntastofnana og þarfa mismunandi menntunarstiga. Enda þótt mikilvægt sé að samhæfa umfang nýju skyldubundnu undanþágunnar eða takmörkunarinnar varðandi stafræn afnot og kennslu yfir landamæri geta ráðstafanir til framkvæmdar verið mismunandi frá einu aðildarríki til annars, að því marki sem þær hamla ekki skilvirkri beitingu undanþágunnar eða takmörkunarinnar eða notkun yfir landamæri. Aðildarríkjum ætti t.d. áfram að vera frjálst að krefjast þess að sæmdarréttur höfunda og listflytjenda sé virtur við notkun verka eða annars efnis. Þetta ætti að gera aðildarríkjum kleift að byggja á gildandi fyrirkomulagi sem innleitt hefur verið á landsvísu. Einkum gætu aðildarríki ákveðið að skilyrða beitingu undanþágunnar eða takmörkunarinnar að fullu eða að hluta við að tiltæk séu viðeigandi leyfi, sem ná a.m.k. yfir sömu afnot og leyfð eru samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni. Aðildarríki ættu að tryggja að ef leyfi taka aðeins til hluta þeirrar notkunar sem heimil er samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni falli öll önnur afnot áfram undir hana.

Aðildarríki gætu t.d. notað þetta kerfi til að setja í forgang leyfi fyrir efni sem er einkum ætlað menntamarkaðnum eða leyfi fyrir nótnablöðum. Til að forðast réttaróvissu eða rekstrarlegt álag fyrir menntastofnanir af völdum þess að beiting undanþágunnar sé skilyrt við aðgengi að leyfum ættu aðildarríki sem samþykkja slíka nálgun að gera raunhæfar ráðstafanir til að tryggja að leyfiskerfi, sem heimila stafræn afnot af verkum eða öðru efni til skýringar við kennslu, séu aðgengileg með góðu móti og að menntastofnunum sé kunnugt um að slík leyfiskerfi séu fyrir hendi. Umrædd leyfiskerfi ættu að koma til móts við þarfir menntastofnana. Einnig væri hægt að þróa upplýsingatæki sem er ætlað að tryggja sýnileika fyrirbyggjandi leyfiskerfa. Slík kerfi gætu t.d. verið byggð á veitingu heildarleyfa eða samningskvaðaleyfa til að koma í veg fyrir að menntastofnanir þurfi að semja sérstaklega við einstaka réttthafa. Til að tryggja réttarvissu ættu aðildarríki að tilgreina með hvaða skilyrðum menntastofnun geti notað vernduð verk eða annað efni samkvæmt þessari undanþágu og á hinn bóginn hvenær hún ætti að byggja á tilteknu leyfiskerfi.

- 24) Aðildarríkjum ætti áfram að vera frjálst að kveða á um að réttthafar skuli fá sanngjarnar bætur fyrir stafræn afnot af verkum þeirra eða öðru efni samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni sem kveðið er á um í þessari tilskipun vegna skýringar við kennslu. Við ákvörðun á upphæð sanngjarnra bóta ætti m.a. að taka tilhlýðilegt tillit til menntunarmarkmiða aðildarríkja og þess tjóns sem réttthafar verða fyrir. Aðildarríki sem ákveða að kveða á um sanngjarnar bætur ættu að hvetja til þess að notuð séu kerfi sem valda menntastofnunum ekki rekstrarlegu álagi.
- 25) Menningararfsstofnanir sinna varðveislu safnkosts síns í þágu komandi kynslóða. Aðgerð til varðveislu verks eða annars efnis í safnkosti menningararfsstofnunar gæti krafist eftirgerðar og af þeim sökum verið bundin leyfi viðkomandi réttthafa. Stafræn tækni opnar nýjar leiðir til að varðveita þann menningararf sem felst í þessum safnkosti, en hún felur einnig í sér nýjar áskoranir. Í ljósi þessara nýju áskorana er nauðsynlegt að aðlagja gildandi lagaramma með því að kveða á um skyldubundna undanþágu frá réttinum til eftirgerðar til að gera slíkum stofnunum mögulegt að sinna slíkum varðveislu-aðgerðum.
- 26) Mismunandi nálganir í aðildarríkjunum að því er varðar aðgerðir til eftirgerðar í varðveisluskyni af hálfu menningararfsstofnana hamla samstarfi yfir landamæri, miðlun varðveisluaðferða og því að komið sé á fót netsamstarfi á sviði varðveislus yfir landamæri á innri markaðnum milli slíkra stofnana, sem leiðir til óskilvirkar nýtingar tilfanga. Það getur haft neikvæð áhrif á varðveislus menningararfleiðar.
- 27) Því ætti aðildarríkjum að vera skylt að kveða á um undanþágu sem heimilar menningararfsstofnunum að afrita verk og annað efni sem er varanlega í safnkosti þeirra í varðveisluskyni, t.d. til að leysa vanda vegna tæknilegrar úreldingar eða slits á geymslumiðlum frumverka eða til að unnt sé að váttryggja slík verk og annað efni. Slík undanþága ætti að heimila að gerð séu eintök með viðeigandi varðveislutækni, -aðferð eða -tækni, á hvaða sniði eða miðli sem er, í þeim fjölda sem þarf, hvenær sem er á líftíma verks eða annars efnis og að því marki sem nauðsynlegt er í varðveisluskyni. Aðgerðir til eftirgerðar á vegum

menningararfsstofnana í öðrum tilgangi en til varðveislu verka og annars efnis í varanlegum safnkosti þeirra ætti áfram að vera háð heimild frá rétthöfum, nema hún sé leyfð samkvæmt öðrum undanþágum eða takmörkunum sem kveðið er á um í löggjöf Sambandsins.

- 28) Menningararfsstofnanir búa ekki endilega yfir þeim tæknilegu úrræðum eða sérfræðipækkingu sem nauðsynleg er til að geta sjálfar framkvæmt þær aðgerðir sem nauðsynlegar eru til að varðveita safnkost sinn, einkum í hinu stafræna umhverfi, og gætu þess vegna leitað aðstoðar annarra menningarstofnana og annarra þriðju aðila í þeim tilgangi. Menningararfsstofnunum ætti að vera heimilt, samkvæmt undanþágunni í varðveisluskyni sem kveðið er á um í þessari tilskipun, að leita til þriðju aðila sem koma fram fyrir þeirra hönd og á ábyrgð þeirra, þ.m.t. aðila í öðrum aðildarríkjum, til að láta gera eintök.
- 29) Að því er varðar þessa tilskipun ætti að líta svo á að verk og annað efni séu varanlega í safnkosti menningararfsstofnunar ef sú stofnun er eigandi eða varanlegur handhafi eintaka af slíkum verkum eða öðru efni, t.d. í krafti yfirfærslu eignarhalds eða nytjaleyfissamnings, lögbundinnar skilaskyldu eða varanlegs vörslufyrirkomulags.
- 30) Menningararfsstofnanir ættu að njóta góðs af skýrum regluramma um stafvæðingu og miðlun, m.a. yfir landamæri, á verkum eða öðru efni sem ekki er talið fæanlegt lengur á almennum markaði að því er varðar þessa tilskipun. Vegna sérstakra eiginleika safna verka eða annars efnis sem er ekki lengur fæanlegt á almennum markaði og þess fjölda verka og annars efnis sem eru viðfang stórfelldra stafvæðingarverkefna getur þó verið mjög erfitt að afla fyrirframheimildar frá einstökum rétthöfum. Þetta getur t.d. verið vegna aldurs verkanna eða annars efnis, takmarkaðs söluverðmætis þeirra eða vegna þess að þau voru aldrei ætluð til notkunar í viðskiptalegum tilgangi eða þau hafi aldrei verið hagnýtt í ábataskyni. Af þessum sökum er nauðsynlegt að kveða á um ráðstafanir til að greiða fyrir tilteknum afnotum af verkum eða öðru efni sem er ekki lengur fæanlegt á almennum markaði en er að finna í varanlegum safnkosti menningararfsstofnana.
- 31) Öll aðildarríki ættu að hafa lagalegt fyrirkomulag sem heimilar að nytjaleyfi, sem viðkomandi sameiginlegar umsýslustofnanir sem fara með fullnægjandi fyrirvar veita menningararfsstofnunum fyrir tilteknum afnotum af verkum eða öðru efni sem er ekki lengur fæanlegt á almennum markaði, gildi einnig um réttindi rétthafa sem hafa ekki veitt sameiginlegri umsýslustofnun umboð hvað það varðar. Samkvæmt þessari tilskipun ættu slík nytjaleyfi að geta náð til allra aðildarríkjanna.
- 32) Ákvæðin um veitingu heildarleyfa fyrir verkum eða öðru efni sem er ekki lengur fæanlegt á almennum markaði, sem innleidd eru með þessari tilskipun, eru hugsanlega ekki lausn í öllum tilvikum þar sem menningararfsstofnanir eiga í erfiðleikum með að afla allra nauðsynlegra heimilda frá rétthöfum til notkunar slíkra verka eða annars efnis sem er ekki lengur fæanlegt á almennum markaði. Það gæti t.d. átt við þegar engin hefð er fyrir sameiginlegri umsýslu réttinda að tiltekinni tegund verka eða annars efnis eða þegar viðkomandi sameiginleg umsýslustofnun fer ekki með fullnægjandi fyrirvar fyrir þann flokk rétthafa og þau réttindi sem um er að ræða. Í slíkum sérstökum tilvikum ætti menningararfsstofnunum að vera mögulegt að gera verk eða annað efni sem er ekki lengur fæanlegt á almennum markaði en sem er varanlega í safnkosti þeirra, aðgengilegt á netinu í öllum aðildarríkjum samkvæmt samræmdri undanþágu eða takmörkun á höfundarétti og skyldum réttindum. Mikilvægt er að notkun samkvæmt slíkri undanþágu eða takmörkun fari aðeins fram að uppfylltum tilteknum skilyrðum, einkum að því er varðar aðgengi að leyfisveitingalausnum. Það að ekki sé fyrir hendi samkomulag um skilyrði nytjaleyfisins ætti ekki að skilja sem svo að leyfisveitingalausnir séu ekki fyrir hendi.
- 33) Aðildarríki ættu, innan þess ramma sem kveðið er á um í þessari tilskipun, að hafa sveigjanleika til að velja tiltekna gerð leyfisveitingarfyrirkomulags, s.s. veitingu samningskvaðaleyfa eða ætlað fyrirvar, sem þau koma á vegna notkunar menningararfsstofnana á verkum eða öðru efni sem er ekki lengur fæanlegt á almennum markaði, í samræmi við lagahefð þeirra, starfsvenjur eða aðstæður. Aðildarríki ættu einnig að hafa sveigjanleika til að ákvarða hvaða kröfur sameiginlegar umsýslustofnanir þurfa að uppfylla til að fara með fullnægjandi fyrirvar, svo framarlega sem ákvörðunin er byggð á því að verulegur fjöldi rétthafa viðeigandi tegundar verka eða annars efnis hafi veitt umboð sem heimilar veitingu nytjaleyfis fyrir viðkomandi tegund notkunar.

Aðildarríkjum ætti að vera frjálst að setja sértækar reglur sem gilda í tilvikum þegar fleiri en ein sameiginleg umsýslustofnun fer með fyrirsvar fyrir viðkomandi verk eða annað efni, t.d. með því að krefjast sameiginlegra nytjaleyfa eða samkomulags milli viðkomandi stofnana.

- 34) Að því er varðar þetta leyfisveitingafyrirkomulag er mikilvægt að strangt og vel starfhæft sameiginlegt umsýslukerfi sé fyrir hendi. Í tilskipun 2014/26/ESB er kveðið á um slíkt kerfi og í því felast einkum reglur um góða stjórnunarhætti, gagnsæi og skýrslugjöf og að úthlutun og greiðsla þeirra fjárhæða, sem hverjum einstökum rétthafa ber, fari fram reglulega, af kostgæfni og nákvæmni.
- 35) Viðeigandi verndarráðstafanir ættu að vera til staðar fyrir alla rétthafa, sem ættu að fá tækifæri til að útiloka beitingu leyfisveitingafyrirkomulagsins og undanþágunnar eða takmörkunarinnar, sem komið er á með þessari tilskipun vegna afnota af verkum eða öðru efni sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði, að því er varðar öll verk þeirra eða annað efni, að því er varðar öll nytjaleyfi eða alla notkun samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni, að því er varðar tiltekin verk eða annað efni, eða að því er varðar tiltekin nytjaleyfi eða notkun samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni, hvenær sem er fyrir eða á gildistíma leyfisins eða fyrir eða á meðan notkun stendur samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni. Skilyrði sem gilda um þetta leyfisveitingafyrirkomulag ættu ekki að hafa áhrif á hagnýta þýðingu þess fyrir menningararfsstofnanir. Ef rétthafi undanskilur eitt eða fleiri verk eða annað efni slíku fyrirkomulagi eða slíkri undanþágu eða takmörkun er mikilvægt að bundinn sé endi á yfirstandandi afnot innan hæfilegs tíma og, ef þau fara fram samkvæmt heildarleyfi, að sameiginlega umsýslustofnunin hætti að gefa út nytjaleyfi sem ná yfir viðkomandi afnot þegar henni hefur verið tilkynnt þar um. Slík undantekning af hálfu rétthafa ætti ekki að hafa áhrif á kröfur þeirra um þóknun fyrir raunveruleg afnot af verkinu eða öðru efni samkvæmt nytjaleyfinu.
- 36) Þessi tilskipun hefur ekki áhrif á getu aðildarríkja til að ákveða hver skuli bera lagalega ábyrgð á því að leyfisveitingar fyrir verkum eða öðru efni sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði og afnot af þeim, uppfylli skilyrðin sem sett eru fram í þessari tilskipun, og á því að hlutaðeigandi aðilar fari að skilmálum þessara leyfa.
- 37) Í ljósi þess hve verk og annað efni í safnkosti menningararfsstofnana eru fjölbreytt er mikilvægt að leyfisveitingafyrirkomulagið og undanþágan eða takmörkunin sem kveðið er á um í þessari tilskipun séu tiltæk og hægt sé að nota þau í reynd fyrir mismunandi tegundir verka og annars efnis, þ. á m. ljósmyndir, hugbúnað, hljóðrit, hljóð- og myndmiðlaverk og einstök listaverk, einnig ef þau hafa aldrei verið fáanleg á almennum markaði. Verk sem aldrei hafa verið fáanleg á almennum markaði gætu verið veggspjöld, bæklingar, stríðsblöð (e. trench journals) eða hljóð- og myndmiðlaverk gerð af áhugamönnum, en einnig óbirt verk eða annað efni, með fyrirvara um aðrar lagalegar takmarkanir sem við eiga, s.s. landsbundnar reglur um sæmdarrétt. Þegar verk eða annað efni er tiltækt í einhverri af mismunandi útgáfum þess, s.s. síðari útgáfum bókmenntaverka og annars konar útgáfum (e. alternate cuts) kvikmyndaverka, eða í einhverri af mismunandi birtingarmyndum þess, s.s. sama verk á stafrænu og prentuðu formi, ætti ekki að líta svo á að umrætt verk eða annað efni sé ekki lengur fáanlegt á almennum markaði. Á hinn bóginn ætti það að aðlaganir verka séu tiltækar á markaði, þ.m.t. útgáfur á öðru tungumálum eða bókmenntaverk sem hafa verið aðlöguð fyrir hljóð- og myndmiðla, ekki að útiloka að verk eða annað efni teljist ekki lengur fáanlegt á almennum markaði á tilteknu tungumáli. Til að endurspegla sérstaka eiginleika mismunandi tegunda verka og annars efnis að því er varðar hvernig birtingu og dreifingu þeirra er háttað og til að gera þessi kerfi nothæfari gæti þurft að innleiða sértækar kröfur og verklagsreglur fyrir beitingu þessa leyfisveitingafyrirkomulags í reynd, s.s. kröfu um að tiltekinn tími verði að líða frá því að verk eða annað efni var fyrst fáanlegt á almennum markaði. Rétt þykir að aðildarríki hafi samráð við rétthafa, menningararfsstofnanir og sameiginlegar umsýslustofnanir þegar slíkum kröfum og verklagsreglum er komið á.
- 38) Þegar ákvarðað er hvort verk eða annað efni sé ekki lengur fáanlegt á almennum markaði ætti að krefjast þess að gerðar séu eðlilegar ráðstafanir til að leggja mat á hvort þau eru aðgengileg almenningi eftir venjulegum markaðsleiðum, að teknu tilliti til sérstakra eiginleika viðkomandi verks eða annars efnis eða viðkomandi samsafns verka eða annars efnis. Aðildarríkjum ætti að vera frjálst að ákvarða skiptingu ábyrgðar á gerð þessara eðlilegu ráðstafana. Þessar eðlilegu ráðstafanir ættu ekki að þurfa að fela í sér endurteknar aðgerðir í tímans rás en ættu þó að fela í sér að tekið sé tillit til hvers kyns auðfenginna vísbendinga um að verk eða annað efni muni verða aðgengilegt eftir venjulegum markaðsleiðum. Aðeins ætti að krefjast mats á hverju einstöku verki fyrir sig ef það er talið réttmætt í ljósi viðeigandi upplýsinga sem tiltækar eru, hvort líklegt er að það sé fáanlegt á markaði

og líklegs kostnaðar. Sannprófun á því hvort verk eða annað efni sé tiltækt ætti venjulega að fara fram í aðildarríkinu þar sem menningararfsstofnunin hefur staðfestu nema ástæða sé talin til sannprófunar yfir landamæri, t.d. í tilvikum þar sem auðfengnar upplýsingar eru fyrir hendi um að bókmenntaverk hafi fyrst verið gefið út á tilteknu tungumáli í öðru aðildarríki. Í mörgum tilvikum væri hægt að ákvarða þá stöðu samsafns verka eða annars efnis að það sé ekki lengur fáanlegt á almennum markaði með því að beita hlutfallslegri tilhögun, s.s. með því að taka úrtak. Ekki ætti að líta svo á að verk eða annað efni teljist aðgengilegt almenningi eftir venjulegum markaðsleiðum þó að það sé tiltækt að takmörkuðu leyti, s.s. í verslunum með notaðan varning, eða að fræðilegur möguleiki sé á að hægt sé að fá nytjaleyfi fyrir því.

- 39) Með skírskotun til alþjóðlegrar háttvísi ætti leyfisveitingafyrirkomulagið og undanþágan eða takmörkunin sem kveðið er á um í þessari tilskipun vegna stafvæðingar og miðlunar verka eða annars efnis sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði, ekki að gilda um samsafn verka eða annars efnis sem ekki er lengur fáanlegt á almennum markaði þegar fyrir liggja vísbendingar sem gefa tilefni til að ætla að það samanstandi fyrst og fremst af verkum eða öðru efni frá þriðju löndum, nema hlutaðeigandi sameiginleg umsýslustofnun fari með fullnægjandi fyrirvar fyrir viðkomandi þriðja land, t.d. með fyrirvarssamningi. Byggja mætti matið á vísbendingum sem liggja fyrir í kjölfar eðlilegra ráðstafana til að ákvarða hvort verkin eða annað efni sé ekki lengur fáanlegt á almennum markaði, án þess að nauðsynlegt sé að leita frekari vísbendinga. Einungis ætti að vera þörf á að meta uppruna verka eða annars efnis sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði í tilviki hvers verks fyrir sig að því marki sem einnig er þörf á því vegna eðlilegra ráðstafana til að ákvarða hvort þau eru fáanleg á almennum markaði.
- 40) Menningararfsstofnunum og sameiginlegum umsýslustofnunum sem gera samninga ætti að vera frjálst að komast að samkomulagi um gildissvæði nytjaleyfa, þ.m.t. þann möguleika að þau nái til allra aðildarríkjanna, um leyfisgjald og heimila notkun. Notkun sem fellur undir slík nytjaleyfi ætti ekki að vera í hagnaðarskyni, þ.m.t. þegar menningararfsstofnunin dreifir eintökum, s.s. þegar um er að ræða kynningarefni fyrir sýningu. Í ljósi þess að stafvæðing safnkosts menningararfsstofnana getur falið í sér verulegar fjárfestingar ættu nytjaleyfi sem veitt eru samkvæmt kerfinu sem kveðið er á um í þessari tilskipun þó ekki að koma í veg fyrir að menningararfsstofnanir láti nytjaleyfið standa undir kostnaðinum við nytjaleyfið og kostnaðinum við stafvæðingu og miðlun þeirra verka eða annars efnis sem leyfið nær yfir.
- 41) Upplýsingar um yfirstandandi og væntanlega notkun menningararfsstofnana á verkum eða öðru efni, sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði, á grundvelli þessarar tilskipunar og þær ráðstafanir, sem eru fyrir hendi fyrir alla rétthafa til að undanskilja verk sín eða annað efni beitingu nytjaleyfa eða undanþágu eða takmörkunar, ætti að birta með tilhlýðilegum hætti bæði fyrir og meðan á notkun samkvæmt nytjaleyfi eða samkvæmt undanþágu eða takmörkun stendur, eftir því sem við á. Slík birting er einkum mikilvæg þegar um er að ræða notkun yfir landamæri á innri markaðnum. Því er viðeigandi að kveða á um að komið verði á fót einni vefgátt fyrir Sambandið sem almenningur hefur aðgang að, til þess að gera slíkar upplýsingar aðgengilegar almenningi í hæfilegan tíma áður en notkunin hefst. Slík vefgátt ætti að auðvelda rétthöfum að undanskilja verk sín eða annað efni beitingu nytjaleyfa eða undanþágu eða takmörkunar. Samkvæmt reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 386/2012 ⁽¹¹⁾ er Hugverkastofu Evrópusambandsins falið að sinna tilteknum verkefnum og starfsemi sem er fjármögnuð með eigin fjárveitingum og beinist að því að auðvelda og styðja baráttu landsbundinna yfirvalda, einkageirans og meginstofnana Sambandsins gegn brotum á hugverkaréttindum, þ.m.t. forvarnir gegn þeim. Því er viðeigandi að fela Hugverkastofnunni að koma á fót og stjórna vefgáttinni sem kemur slíkum upplýsingum á framfæri.

Auk þess að gera upplýsingarnar aðgengilegar gegnum vefgáttina gæti reynst nauðsynlegt að gera viðeigandi kynningar-ráðstafanir í hverju tilviki fyrir sig til að auka vitund hlutaðeigandi rétthafa að þessu leyti, t.d. með því að nota frekari samskiptaleiðir til þess að ná til breiðari hóps. Þörfin á frekari kynningarráðstöfunum, eðli þeirra og landfræðilegt gildis-svið ætti að fara eftir eiginleikum viðkomandi verka eða annars efnis sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði, leyfisskilmálum eða því hvers eðlis notkunin samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni er, og gildandi starfsvenjum í aðildarríkjum. Kynningarráðstafanir ættu að vera skilvirkar án þess að upplýsa þurfi hvern einstakan rétthafa sérstaklega.

⁽¹¹⁾ Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 386/2012 frá 19. apríl 2012 um að fela samhfingarskrifstofu innri markaðarins (vörumerki og hönnun) verkefni sem varða framfylgd hugverkaréttinda, þ.m.t. að setja saman Evrópska athugunarstöð um brot á hugverkaréttindum skipaða fulltrúum opinberra aðila og úr einkageiranum (Stjtið. ESB L 129, 16.5.2012, bls. 1).

- 42) Til að tryggja að leyfisveitingafyrirkomulagið, sem komið er á með þessari tilskipun fyrir verk eða annað efni sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði, sé viðeigandi og virki eðlilega, rétthafar njóti fullnægjandi verndar, nytjaleyfi séu birt með tilhlýðilegum hætti og réttarvissa sé fyrir hendi að því er varðar fyrirsvar sameiginlegra umsýslustofnana og flokkun verka, ættu aðildarríki að stuðla að skoðanaskiptum milli hagsmunaaðila í viðkomandi geirum.
- 43) Þær ráðstafanir sem kveðið er á um í þessari tilskipun til að greiða fyrir veitingu heildarleyfa fyrir réttindum að verkum eða öðru efni sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði og er varanlega í safnkosti menningararfsstofnana ættu ekki að hafa áhrif á notkun slíkra verka eða annars efnis samkvæmt undanþágum eða takmörkunum sem kveðið er á í lögum Sambandsins eða samkvæmt öðrum samningskvaðaleyfum, þegar slík leyfisveiting er ekki byggð þeirri stöðu viðkomandi verka eða annars efnis að það sé ekki lengur fáanlegt á almennum markaði. Umræddar ráðstafanir ættu sömu leiðis ekki að hafa áhrif á landsbundið fyrirkomulag vegna notkunar verka eða annars efnis sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði á grundvelli nytjaleyfa milli sameiginlegra umsýslustofnana og annarra notenda en menningararfsstofnana.
- 44) Heildarleyfayfyrirkomulag á grundvelli samningskvaða gerir sameiginlegri umsýslustofnun kleift að bjóða nytjaleyfi sem veitandi heildarleyfa fyrir hönd rétthafa, óháð því hvort þeir hafa veitt stofnuninni heimild til þess. Kerfi sem eru byggð á fyrirkomulagi á borð við samningskvaðaleyfi, lagalegt umboð eða ætlað fyrirsvar eru viðtekin venja í hinum ýmsu aðildarríkjum og er hægt að nota á mismunandi sviðum. Starfhæfur rammi um höfundarétt sem virkar fyrir alla aðila krefst þess að fyrir hendi sé hóflegt, lagalegt fyrirkomulag til veitingar nytjaleyfa fyrir verkum eða öðru efni. Aðildarríki ættu því að geta stuðst við lausnir sem heimila sameiginlegum umsýslustofnunum að bjóða nytjaleyfi sem ná yfir hugsanlega mikið magn verka eða annars efnis fyrir tiltekna tegundir notkunar og að úthluta tekjum af slíkum leyfum til rétthafa í samræmi við tilskipun 2014/26/ESB.
- 45) Með hliðsjón af eðli sumrar notkunar, auk þess sem yfirleitt er um mikið magn verka eða annars efnis að ræða, er kostnaður við afgreiðslu einstakra réttindamála gagnvart hverjum hlutaðeigandi rétthafa óhóflega hár. Af þessum sökum er ólíklegt að allir gerningar á viðkomandi sviðum, sem krafist er til að not slíkra verka eða annars efnis séu möguleg, myndu eiga sér stað án skilvirks leyfisveitingafyrirkomulags heildarleyfa. Samningskvaðaleyfi af hálfu sameiginlegra umsýslustofnana og álíka fyrirkomulag getur gert mögulegt að gera samninga á þeim sviðum þar sem heildarleyfi sem byggist á heimild frá rétthöfum veitir ekki tæmandi lausn sem nær yfir öll verk eða annað efni sem nota á. Slíkt fyrirkomulag kemur til fyllingar sameiginlegri umsýslu réttinda á grundvelli einstaklingsbundinna heimilda frá rétthöfum, með því að veita notendum fulla réttarvissu í tilteknum tilvikum. Á sama tíma veitir það rétthöfum tækifæri til að njóta ábata af lögmætri notkun verka sinna.
- 46) Í ljósi aukins mikilvægis þess að geta boðið sveigjanleg leyfiskerfi á stafrænni öld og síaukinnar notkunar slíkra kerfa ættu aðildarríki að geta kveðið á um leyfisveitingafyrirkomulag sem heimilar sameiginlegum umsýslustofnunum að gera nytjaleyfissamninga á valfrjálsum grundvelli, án tillits til þess hvort allir rétthafar hafi veitt hlutaðeigandi stofnun heimild til þess. Aðildarríki ættu að geta viðhaldið og komið á fót slíku fyrirkomulagi í samræmi við landsbundnar hefðir, starfsvenjur eða aðstæður, með fyrirvara um þær verndarráðstafanir sem kveðið er á um í þessari tilskipun og í samræmi við lög Sambandsins og alþjóðlegar skuldbindingar þess. Slíkt fyrirkomulag ætti aðeins að gilda á yfirráðasvæði hlutaðeigandi aðildarríkis nema kveðið sé á um annað í lögum Sambandsins. Aðildarríki ættu að hafa sveigjanleika til að velja þá tilteknu gerð fyrirkomulags sem gerir kleift að láta nytjaleyfi fyrir verk eða annað efni ná einnig til réttinda rétthafa sem hafa ekki veitt stofnuninni sem gerir samkomulagið heimild, að því tilskildu að fyrirkomulagið sé í samræmi við lög Sambandsins, þ.m.t. við reglur um sameiginlega umsýslu réttinda sem kveðið er á um í tilskipun 2014/26/ESB. Einkum ætti slíkt fyrirkomulag einnig að tryggja að 7. gr. tilskipunar 2014/26/ESB gildi um rétthafa sem eru ekki félagsaðilar að stofnuninni sem gerir samkomulagið. Slíkt fyrirkomulag gæti tekið til samningskvaðaleyfa, lagalegs umboðs og ætlaðs fyrirsvars. Ákvæði þessarar tilskipunar um heildarleyfi ættu ekki að hafa áhrif á núverandi getu aðildarríkja til að beita skyldubundinni sameiginlegri umsýslu réttinda eða öðru fyrirkomulagi heildarleyfa á grundvelli samningskvaða á borð við það sem er að finna í 3. gr. tilskipunar ráðsins 93/83/EEC⁽¹²⁾.

(12) Tilskipun ráðsins 93/83/EEC frá 27. september 1993 um samræmingu á tilteknum reglum varðandi höfundarétt og réttindi tengd höfundarétti vegna útsendingar um gervihnött og endurvarps um kapal (Stjtið. EB L 248, 6.10.1993, bls. 15).

- 47) Mikilvægt er að fyrirkomulagi heildarleyfa á grundvelli samningskvaða sé aðeins beitt á vel skilgreindum notkunarsviðum þar sem yfirleitt er svo íþyngjandi og óhagkvæmt að afla heimildar réttthafa í hverju tilviki fyrir sig að sá leyfisgerningur sem er nauðsynlegur, þ.e. veiting leyfis sem tekur til allra réttthafa sem í hlut eiga, er ólíklegur vegna eðlis notkunarinnar eða þeirra tegunda verka eða annars efnis sem um er að ræða. Slíkt fyrirkomulag ætti að byggjast á viðmiðunum sem eru hlutlægar, gagnsæjar og án mismununar að því er varðar meðferð réttthafa, þ.m.t. réttthafa sem eru ekki félagsaðilar að sameiginlegu umsýslustofnuninni. Einkum ætti sú staðreynd eingöngu, að viðkomandi réttthafar eru ekki ríkisborgarar, búsettir eða með staðfestu í aðildarríki notandans sem sækist eftir leyfi, ekki að vera ástæða í sjálfu sér til að telja afgreiðslu réttinda vera svo íþyngjandi og óhagkvæma að það réttlæti notkun slíks fyrirkomulags. Jafn mikilvægt er að notkunin samkvæmt leyfinu hafi hvorki neikvæð áhrif á fjárhagslegt virði viðeigandi réttinda né svipti réttthafa umtalsverðum viðskiptalegum ávinningi.
- 48) Aðildarríki ættu að tryggja að viðeigandi verndarráðstafanir séu fyrir hendi til verndar lögmætum hagsmunum réttthafa sem hafa ekki veitt stofnuninni sem býður leyfið umboð og að þessar verndarráðstafanir gildi án mismununar. Til að rýmri áhrif fyrirkomulagsins séu réttmæt ætti slík stofnun einkum að fara með, á grundvelli heimilda frá réttshöfum, fullnægjandi fyrirvar fyrir þær tegundir verka eða annars efnis og þau réttindi sem nytjaleyfið tekur til. Aðildarríki ættu að ákvarða þær kröfur sem fullnægja þarf til að þessar stofnanir teljist fara með fullnægjandi fyrirvar, með tilliti til þess flokks réttinda sem stofnunin hefur umsjón með, getu stofnunarinnar til að hafa skilvirka umsjón með réttindunum, þess skapandi geira sem hún starfar í og hvort stofnunin starfar fyrir verulegan fjölda réttthafa viðkomandi tegundar verka eða annars efnis sem hafa veitt umboð sem heimilar veitingu leyfis fyrir viðkomandi tegund notkunar, í samræmi við tilskipun 2014/26/ESB. Í þágu réttarvissu og til að tryggja tiltrú á fyrirkomulaginu ætti aðildarríkjum að vera heimilt að ákveða hverjir skuli bera lagalega ábyrgð að því er varðar notkun sem er heimiluð með nytjaleyfissamningnum. Tryggja ætti öllum réttshöfum verka sem eru hagnýtt samkvæmt nytjaleyfinu jafna meðferð, einkum að því er varðar aðgang að upplýsingum um leyfisveitinguna og útgreiðslu þóknunar. Kynningarráðstafanir ættu að vera skilvirkar á öllu leyfistímabilinu og ættu ekki að hafa í för með sér óhóflegt rekstrarlegt álag á notendur, sameiginlegar umsýslustofnanir eða réttthafa, og ekki ætti að þurfa að upplýsa hvern einstakan réttthafa sérstaklega.

Til þess að tryggja að réttthafar geti með auðveldum hætti tekið aftur stjórn á verkum sínum og til að koma í veg fyrir hvers kyns notkun á verkum þeirra sem gæti skaðað hagsmuni þeirra er brýnt að réttshöfum sé veitt raunverulegt tækifæri til að undanskilja verk sín eða annað efni beitingu slíks fyrirkomulags að því er varðar alla notkun og öll verk eða annað efni, eða að því er varðar tiltekna notkun og tiltekin verk eða annað efni, þ.m.t. áður en nytjaleyfi er veitt og á gildistíma leyfisins. Í slíkum tilvikum ætti að binda endi á yfirstandandi afnot innan hæfilegs tíma. Slík undantekning af hálfu réttthafa ætti ekki að hafa áhrif á kröfur þeirra um þóknun fyrir raunveruleg afnot af verkinu eða öðru efni samkvæmt nytjaleyfinu. Aðildarríki ættu einnig að geta ákveðið að viðeigandi sé að gera viðbótarráðstafanir til verndar réttshöfum. Slíkar viðbótarráðstafanir gætu t.d. falið í sér að hvetja til upplýsingaskipta milli sameiginlegra umsýslustofnana og annarra hagsmunaaðila í Sambandinu til vitundarvakningar um slíkt fyrirkomulag og þann kost sem réttshöfum stendur til boða að undanskilja verk sín eða annað efni þessu fyrirkomulagi.

- 49) Aðildarríki ættu að tryggja að tilgangur og gildissvið hvers nytjaleyfis sem er veitt samkvæmt fyrirkomulagi heildarleyfa á grundvelli samningskvaða, sem og hugsanleg notkun, séu ávallt skilgreind með ítarlegum og skýrum hætti í lögum eða, ef undirliggjandi lög eru almenn ákvæði, í þeim starfsvenjum sem viðhafðar eru við leyfisveitingar vegna slíkra almennra ákvæða, eða í nytjaleyfunum sem veitt eru. Möguleikinn á að nýta nytjaleyfi samkvæmt slíku fyrirkomulagi ætti einnig að vera takmarkaður við sameiginlegar umsýslustofnanir sem heyra undir landslög sem sett eru til framkvæmdar tilskipun 2014/26/ESB.
- 50) Í ljósi mismunandi hefða og reynslu að því er varðar fyrirkomulag heildarleyfa á grundvelli samningskvaða í hinum ýmsu aðildarríkjum og gildis þess gagnvart réttshöfum, án tillits til ríkisfangs þeirra eða í hvaða aðildarríki þeir eru búsettir, er mikilvægt að tryggja að gagnsæi og skoðanaskipti ríki á vettvangi Sambandsins um virkni slíks fyrirkomulags í reynd, einnig að því er varðar skilvirkni verndarráðstafana fyrir réttthafa, nothæfi slíks fyrirkomulags, áhrif þess á réttthafa sem eru ekki félagsaðilar að sameiginlegu umsýslustofnuninni eða á réttthafa með ríkisfang eða búsetu í öðru aðildarríki og áhrif

á veitingu þjónustu yfir landamæri, þ.m.t. hugsanlega þörf á að mæla fyrir um reglur um að slíkt fyrirkomulag gildi yfir landamæri á innri markaðnum. Í þágu gagnsæis ætti framkvæmdastjórnin að birta reglulega upplýsingar um notkun slíks fyrirkomulags samkvæmt þessari tilskipun. Aðildarríki sem hafa innleitt slíkt fyrirkomulag ættu því að tilkynna framkvæmdastjórninni um viðeigandi landsákvæði og beitingu þeirra í reynd, þ.m.t. gildissvið og tegundir leyfisveitinga sem teknar eru upp á grundvelli almennra ákvæða, umfang leyfisveitinga og sameiginlegar umsýslustofnanir sem eiga hlut að máli. Ræða ætti um slíkar upplýsingar við aðildarríkin í tengslanefndinni sem komið var á fót með 3. mgr. 12. gr. tilskipunar 2001/29/EB. Framkvæmdastjórnin ætti að birta skýrslu um notkun slíks fyrirkomulags í Sambandinu og áhrif þess á leyfisveitingar og rétthafa, um miðlun menningarlegs inntaks og um þjónustuveitingu yfir landamæri á sviði sameiginlegrar umsýslu höfundaréttar og skyldra réttinda, sem og um áhrif á samkeppni.

- 51) Myndmiðlunarþjónustur eftir pöntun (e. video-on-demand services) hafa möguleika á að gegna afgerandi hlutverki við miðlun hljóð- og myndmiðlaverka um allt Sambandið. Aðgengi að slíkum verkum, einkum evrópskum, hjá myndmiðlunarþjónustum eftir pöntun er þó enn takmarkað. Erfitt getur reynst að gera samninga um hagnýtingu slíkra verka á netinu vegna atriða sem tengjast leyfisveitingu vegna réttinda. Slíkt getur t.d. komið upp þegar handhafi réttinda fyrir tiltekið yfirráðasvæði hefur litla fjárhagslega hvata til að nýta verk á netinu og veitir ekki nytjaleyfi eða heldur eftir rétti til nýtingar á netinu, sem getur leitt til þess að hljóð- og myndmiðlaverk verði ófáanleg hjá myndmiðlunarþjónustum eftir pöntun. Önnur atriði geta tengst tímaramma hagnýtingar.
- 52) Til að auðvelda leyfisveitingu fyrir hljóð- og myndmiðlaverkum til myndmiðlunarþjónusta eftir pöntun ætti að krefjast þess að aðildarríki komi á fyrirkomulagi fyrir samningaviðræður sem gerir málsaðilum, sem óska þess að gera samning, kleift að leita aðstoðar óháðs aðila eða eins eða fleiri sáttasemjara. Í því skyni ætti aðildarríkjum að vera heimilt annaðhvort að koma á fót nýjum aðila eða njóta aðstoðar fyrirbyggjandi aðila sem uppfyllir skilyrði þessarar tilskipunar. Aðildarríki ættu að geta tilnefnt einn eða fleiri lögbæra aðila eða sáttasemjara. Aðilinn eða sáttasemjaramir ættu að eiga fund með málsaðilum og aðstoða við samningaviðræðurnar með því að veita faglega, óháða og utanaðkomandi ráðgjöf. Ef málsaðilar frá mismunandi aðildarríkjum taka þátt í samningaviðræðum og þessir aðilar ákveða að notfæra sér samningaviðræðufyrirkomulagið ættu þeir að koma sér saman um lögbært aðildarríki fyrirfram. Aðilinn eða sáttasemjaramir gætu átt fund með málsaðilum til að auðvelda upphaf samningaviðræðnanna eða meðan á viðræðunum stendur til að greiða fyrir gerð samnings. Þátttaka í slíku samningaviðræðufyrirkomulagi og gerð samninga í kjölfarið ætti að vera valfrjáls og ætti ekki að hafa áhrif á samningsfrelsi málsaðila. Aðildarríkjum ætti að vera frjálst að útfæra samningaviðræðufyrirkomulagið nánar, m.a. tímasetningu og tímalengd aðstoðar við samningsviðræður og hver skuli bera kostnaðinn. Aðildarríki ættu að tryggja að rekstrarlegt og fjárhagslegt álag haldist hóflegt til að tryggja skilvirkni samningaviðræðufyrirkomulagsins. Aðildarríki ættu, enda þótt þeim sé það ekki skylt, að hvetja til skoðanaskipta milli stofnana sem fara með fyrirvar.
- 53) Þegar verndartími verks rennur út hefur það í för með sér að verkið nýtur ekki lengur höfundarverndar og réttindin, sem höfundaréttur Sambandsins veitir í sambandi við það verk, falla niður. Á sviði sjónlista stuðlar dreifing nákvæmra eftirgerða verka sem ekki njóta lengur höfundarverndar að aðgengi að og kynningu á menningu og aðgangi að menningararfleifð. Í stafrænu umhverfi er verndun slíkra eftirgerða með höfundarétti eða skyldum réttindum ósamrýmanleg því að höfundaréttarvernd verka falli niður. Að auki valda ólík landslög á sviði höfundaréttar sem vernda slíkar eftirgerðir réttaróvissu og hafa áhrif á miðlun sjónlistaverka sem ekki njóta lengur höfundarverndar yfir landamæri. Tilteknar eftirgerðir sjónlistaverka sem ekki njóta lengur höfundarverndar ættu af þeim sökum ekki að njóta verndar samkvæmt höfundarétti eða skyldum réttindum. Allt þetta ætti þó ekki að koma í veg fyrir að menningararfsstofnanir geti selt eftirgerðir, s.s. póstkort.
- 54) Frjáls fréttamiðlun sem byggist á fjölhyggju er nauðsynleg til að tryggja blaðamennsku í háum gæðaflokki og aðgang borgaranna að upplýsingum. Hún er grundvallarframlag til opinberrar umræðu og eðlilegrar starfsemi lýðræðisþjóðfélags. Mikið framboð af útgefnu fréttæfni á netinu hefur leitt til þess að ýmis ný þjónusta á netinu hefur litið dagsins ljós, s.s. fréttasafnarar eða fjölmiðlavakþjónusta, þar sem endurnotkun á útgefnu fréttæfni er mikilvægur hluti viðskiptalíkana þeirra og tekjulind. Útgefendur fréttæfnis standa frammi fyrir vanda við veitingu

leyfa til þeirra sem veita slíka þjónustu fyrir notkun á útgefnu efni þeirra á netinu, og það gerir þeim erfiðara fyrir við að fá fjárfestingar sínar bættar. Meðan útgefendur fréttæfnis eru ekki viðurkenndir sem réttshafar er veiting nytjaleyfa og framfylgd réttinda að útgefnu fréttæfni vegna notkunar þess á netinu af hálfu þjónustuveitenda í upplýsingasamfélaginu í hinu stafræna umhverfi oft flókin og óskilvirk.

- 55) Viðurkenna þarf skipulagt og fjárhagslegt framlag útgefenda til framleiðslu á útgefnu fréttæfni og hvetja enn frekar til þess til að tryggja sjálfbærni útgáfustarfsemi og ýta þar með undir aðgengi að áreiðanlegum upplýsingum. Því er nauðsynlegt að kveða á um samræmda lögvernd á vettvangi Sambandsins fyrir útgefið fréttæfni að því er varðar notkun þess á netinu af hálfu þjónustuveitenda í upplýsingasamfélaginu, án þess að það hafi áhrif á núverandi reglur um höfundarétt í lögum Sambandsins sem gilda um notkun einstakra notenda á útgefnu fréttæfni í einkaþágu eða sem er ekki í viðskiptalegum tilgangi, þ.m.t. þegar slíkir notendur deila útgefnu fréttæfni á netinu. Tryggja ætti slíka vernd með skilvirkum hætti með því að taka upp í lög Sambandsins réttindi tengd höfundarétti vegna eftirgerðar og miðlunar til almennings á fréttæfni, sem gefið er út af útgefanda með staðfestu í aðildarríki, að því er varðar notkun þess á netinu af hálfu þjónustuveitenda í upplýsingasamfélaginu í skilningi tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2015/1535 ⁽¹³⁾. Lögvernd útgefins fréttæfnis sem kveðið er á um í þessari tilskipun ætti að gagnast útgefendum sem hafa staðfestu í aðildarríki og hafa skráða skrifstofu sína, yfirstjórn eða aðalstarfsstöð innan Sambandsins.

Líta ætti svo á að hugtakið útgefandi fréttæfnis nái yfir þjónustuveitendur, s.s. fréttáutgefendur eða fréttastofur, þegar þær gefa út fréttæfni í skilningi þessarar tilskipunar.

- 56) Að því er varðar þessa tilskipun er nauðsynlegt að skilgreina hugtakið „útgefið fréttæfni“ þannig að það taki aðeins til fréttatengds efnis sem er birt á hvaða miðli sem er, þ.m.t. á pappír, innan ramma atvinnustarfsemi sem telst vera þjónustustarfsemi samkvæmt lögum Sambandsins. Útgefið fréttæfni sem þetta ætti að taka til er t.d. dagblöð, viku- eða mánaðarrit almenns eða sértæks efnis, þ.m.t. tímarit í áskrift, og fréttavefsetur. Útgefið fréttæfni inniheldur að mestu samið mál, en einnig í auknum mæli aðrar tegundir verka og annars efnis, einkum ljósmyndir og myndbönd. Reglubundnar útgáfur í vísinda- eða fræðaskyni, s.s. vísindatímarit, ættu ekki að falla undir þá vernd sem veitt er útgefnu fréttæfni samkvæmt þessari tilskipun. Þessi vernd ætti ekki heldur að gilda um vefsetur, s.s. blogg, sem veita upplýsingar sem hluta af starfsemi sem ekki fer fram að frumkvæði, á ritstjórnarábyrgð og undir eftirliti þjónustuveitanda á borð við fréttáutgefanda.
- 57) Réttindin sem veitt eru útgefendum fréttæfnis samkvæmt þessari tilskipun ættu að hafa sama gildissvið og rétturinn til eftirgerðar og rétturinn til miðlunar til almennings, sem kveðið er á um í tilskipun 2001/29/EB, að því er varðar notkun á netinu af hálfu þjónustuveitenda í upplýsingasamfélaginu. Réttindin sem veitt eru útgefendum fréttæfnis ættu ekki að ná til tenglasetningar (e. hyperlinking). Þau ættu ekki heldur að ná til beinna staðreynda sem greint er frá í útgefnu fréttæfni. Réttindin sem veitt eru útgefendum fréttæfnis samkvæmt þessari tilskipun ættu einnig að heyra undir sömu ákvæði um undanþágur og takmarkanir og gilda um réttindin sem kveðið er á um í tilskipun 2001/29/EB, þ.m.t. undanþáguna þegar um er að ræða tilvitnanir vegna gagnrýni eða ritdóma sem kveðið er á um í d-lið 3. mgr. 5. gr. þeirrar tilskipunar.
- 58) Notkun þjónustuveitenda í upplýsingasamfélaginu á útgefnu fréttæfni getur falist í notkun útgefins efnis í heild eða heilla greina, en einnig á hlutum útgefins fréttæfnis. Slík notkun á hlutum útgefins fréttæfnis hefur einnig öðlast fjárhagslegt mikilvægi. Jafnframt kann að vera að notkun þjónustuveitenda í upplýsingasamfélaginu á einstökum orðum eða mjög stuttum útdráttum úr útgefnu fréttæfni grafi ekki undan fjárfestingum útgefenda fréttæfnis í framleiðslu efnis. Af þeim sökum þykir rétt að kveða á um að notkun einstakra orða eða mjög stuttra útdráttar úr útgefnu fréttæfni ætti ekki að falla undir gildissvið réttindanna sem kveðið er á um í þessari tilskipun. Með tilliti til hinnar umfangsmiklu samsöfnunar og notkunar þjónustuveitenda í upplýsingasamfélaginu á útgefnu fréttæfni er mikilvægt að undanþágan fyrir mjög stutta útdrætti sé túlkuð þannig að hún hafi ekki áhrif á skilvirkni réttindanna sem kveðið er á um í þessari tilskipun.

⁽¹³⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2015/1535 frá 9. september 2015 um tilhögun miðlunar upplýsinga um tæknireglugerðir og reglur um þjónustu í upplýsingasamfélaginu (Stjtið. ESB L 241, 17.9.2015, bls. 1).

- 59) Verndin sem er veitt útgefendum fréttæfnis með þessari tilskipun ætti ekki að hafa áhrif á réttindi höfunda og annarra rétthafa í verkum og öðru efni sem eru felld inn í það, einnig að því er varðar að hve miklu leyti höfundar og aðrir rétthafar geta hagnýtt verk sín eða annað efni óháð því útgefna fréttæfni sem þau eru felld inn í. Útgefendur fréttæfnis ættu því ekki að geta skírskotað til þeirrar verndar, sem þeim er veitt með þessari tilskipun, gagnvart höfundum og öðrum rétthöfum eða gagnvart öðrum notendum sem hafa heimild til afnota af sömu verkum eða öðru efni. Það ætti ekki að hafa áhrif á samningsbundið fyrirkomulag milli útgefenda fréttæfnis annars vegar og höfunda og annarra rétthafa hins vegar. Höfundar verka sem eru felld inn í útgefið fréttæfni ættu að eiga rétt á viðeigandi hlutdeild í þeim tekjum sem útgefendur fá af notkun þjónustuveitenda í upplýsingasamfélaginu á útgefnu fréttæfni þeirra. Það ætti ekki að hafa áhrif á landslög um eignarhald eða nýtingu réttinda í tengslum við ráðningarsamninga, að því tilskildu að slík lög samrýmist lögum Sambandsins.
- 60) Útgefendur, þ.m.t. þeir sem gefa út fréttæfni, bækur eða vísindarit og tónverk, starfa oft á grundvelli framsals réttinda frá höfundum með samningi eða samkvæmt lagaákvæðum. Í því sambandi ráðast útgefendur í fjárfestingu með það fyrir augum að hagnýta verkin sem er að finna í útgáfu þeirra, og geta í sumum tilvikum orðið af tekjum ef slík verk eru notuð samkvæmt undanþágum eða takmörkunum á borð við þær sem gilda um eintakagerð til einkanota og fjölföldun, þ.m.t. samsvarandi fyrirliggjandi landsbundnu fyrirkomulagi sem gildir um fjölföldun í aðildarríkjunum eða samkvæmt fyrirkomulagi útlána til almennings. Í nokkrum aðildarríkjum skiptast bætur fyrir notkun samkvæmt þessum undanþágum eða takmörkunum milli höfunda og útgefenda. Til að taka mið af þessum aðstæðum og til að bæta réttarvissu í þágu allra sem hlut eiga að máli heimilar þessi tilskipun aðildarríkjum, sem hafa gildandi fyrirkomulag um skiptingu bóta milli höfunda og útgefenda, að viðhalda því. Það er einkum mikilvægt fyrir aðildarríki sem höfðu slíkt fyrirkomulag fyrir skiptingu bóta fyrir 12. nóvember 2015, enda þótt bætur skiptist ekki í öðrum aðildarríkjum og renni einungis til höfunda í samræmi við landsbundna stefnu í menningarmálum. Enda þótt þessi tilskipun ætti að gilda án mismununar fyrir öll aðildarríki ætti hún að virða hefðir á þessu sviði og ekki skylda aðildarríki, sem ekki hafa þegar slíkt fyrirkomulag skiptingar bóta, til að taka það upp. Hún ætti ekki að hafa áhrif á gildandi eða framtíðartilhögun í aðildarríkjum varðandi þóknun í tengslum við útlán til almennings.

Hún ætti heldur ekki að hafa áhrif á landsbundna tilhögun varðandi umsjón réttinda og varðandi rétt til þóknunar, að því tilskildu að hún sé í samræmi við lög Sambandsins. Öllum aðildarríkjum ætti að vera heimilt, en ekki skylt, að kveða á um að útgefendur eigi rétt á hluta af slíkum bótum, ef höfundar hafa framselt réttindi sín eða veitt leyfi fyrir þeim til útgefenda eða hafa á annan hátt lagt af mörkum til útgáfu með verkum sínum, og kerfi eru fyrir hendi til að bæta það tjón sem undanþága eða takmörkun bakar þeim, einnig fyrir milligöngu sameiginlegra umsýslustofnana sem eru í sameiginlegu fyrirsvari bæði fyrir höfunda og útgefendur. Aðildarríkjum ætti áfram að vera frjálst að ákvarða hvernig útgefendur skuli rökstyðja kröfur sínar um bætur eða þóknun og að mæla fyrir um skilyrðin fyrir skiptingu slíkra bóta eða þóknunar milli höfunda og útgefenda í samræmi við landsbundin kerfi sín.

- 61) Á undanförnum árum hefur markaðurinn fyrir efni á netinu sífellt orðið flóknari. Efnisdeiliþjónusta á netinu (e. online content-sharing services), sem veitir aðgang að miklu magni höfundaréttarvarins efnis sem notendur hlaða upp, hefur orðið meginuppspretta aðgangs að efni á netinu. Þjónusta á netinu er leið til að veita víðtækari aðgang að menningarlegum og skapandi verkum og veitir atvinnugreinum á menningarsviðinu og skapandi greinum mikil tækifæri til að þróa ný viðskiptalíkön. Enda þótt slík þjónusta ýti undir fjölbreytni og auðveldan aðgang að efni skapar hún samt sem áður áskoranir þegar höfundaréttarvörðu efni er hlaðið upp án fyrir fram heimildar rétthafa. Réttaróvissa ríkir um hvort athafnir veitenda slíkrar þjónustu varði höfundarétt og þeir þurfi að afla heimildar rétthafa fyrir efni sem hlaðið er upp af notendum þeirra sem ekki eru handhafar viðeigandi réttinda að efninu sem hlaðið er upp, sbr. þó beitingu þeirra undanþága og takmarkana sem kveðið er á um í lögum Sambandsins. Þessi óvissa hefur áhrif á möguleika rétthafa til að ákvarða hvort og með hvaða skilyrðum verk þeirra og annað efni er notað, sem og möguleika þeirra til að fá viðeigandi þóknun fyrir slíka notkun. Af þessum sökum er mikilvægt að stuðla að þróun markaðar fyrir leyfisveitingar milli rétthafa og veitenda efnisdeiliþjónustu á netinu. Slíkir nytjaleyfissamningar ættu að vera sanngjarnir og tryggja viðunandi jafnvægi

milli aðila. Réttihafar ættu að fá viðeigandi þóknun fyrir notkun verka sinna og annars efnis. Þar sem þessum ákvæðum er ekki ætlað að hafa áhrif á samningsfrelsi ætti réthöfum þó ekki að vera skylt að veita heimild eða gera nytjaleyfissamninga.

- 62) Tiltekin þjónusta í upplýsingasamfélaginu er, innan ramma venjulegrar notkunar, gerð til þess að veita almenningi aðgang að höfundaréttarvörðum efni eða öðru efni sem notendur hennar hlaða upp. Skilgreiningin á veitanda efnisdeilipjónustu á netinu sem mælt er fyrir um í þessari tilskipun ætti eingöngu að beinast að þjónustu á netinu sem gegnir mikilvægu hlutverki á markaðnum fyrir efni á netinu með því að vera í samkeppni við aðra efnisveitipjónustu á netinu, s.s. streymiþjónustu hljóð- og myndefnis á netinu, fyrir sömu markhópa. Þjónusta sem fellur undir þessa tilskipun er þjónusta sem hefur þann megintilgang eða einn megintilgangur hennar er að geyma og gera notendum kleift að hlaða upp og deila miklu magni af höfundaréttarvörðum efni, með það fyrir augum að hafa hagnað af, annaðhvort með beinum eða óbeinum hætti, með því að skipuleggja efnið og kynna það til þess að ná til stærri markhóps, m.a. með því að flokka það og fella markvissa kynningu inn í það. Til slíkrar þjónustu ætti ekki að telja þjónustu sem hefur annan megintilgang en þann að gera notendum kleift að hlaða upp og deila miklu magni af höfundaréttarvörðum efni, með það fyrir augum að hafa hagnað af þeirri starfsemi. Síðarnefnd þjónusta nær t.d. yfir rafræna fjarskiptapjónustu í skilningi tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/1972 ⁽¹⁴⁾, sem og yfir veitendur skýjapjónustu milli fyrirtækja og skýjapjónustu sem leyfir notendum að hlaða upp efni til eigin nota, s.s. skráarhýsinga (e. cyberlockers), eða netmarkaði sem hafa þá meginstarfsemi að stunda smásöluverslun á netinu og veita ekki aðgang að höfundaréttarvörðum efni.

Veitendur þjónustu á borð við þróunar- og deilivettvanga fyrir opinn hugbúnað, vísindaleg eða fræðslutengd gagnasöfn sem ekki eru í hagnaðarskyni, sem og alfræðirit á netinu sem ekki eru í hagnaðarskyni, ættu einnig að vera undanskildir skilgreiningunni á veitanda efnisdeilipjónustu á netinu. Til að tryggja öfluga höfundaréttarvernd ætti kerfið um undanþágu frá bótaábyrgð sem kveðið er á um í þessari tilskipun ekki að gilda um þjónustuveitendur sem hafa að megintilgangi að taka þátt í eða greiða fyrir óheimilli hagnýtingu höfundaréttarvarins hugverks (e. copyright piracy).

- 63) Meta ætti í hverju tilviki um sig hvort veitandi efnisdeilipjónustu á netinu geymir og veitir aðgang að miklu magni höfundaréttarvarins efnis og ætti við matið að taka tillit til ýmissa þátta, s.s. markhóps þjónustunnar og fjölda skráa með höfundaréttarvörðum efni sem notendur þjónustunnar hlaða upp.
- 64) Rétt þykir að skýra í þessari tilskipun að þegar veitendur efnisdeilipjónustu á netinu veita almenningi aðgang að höfundaréttarvörðum verkum eða öðru vernduðu efni sem notendur þeirra hlaða upp er um að ræða opinberan flutning eða miðlun til almennings. Þar af leiðandi ættu veitendur efnisdeilipjónustu á netinu að afla heimildar frá viðkomandi réthöfum, m.a. með nytjaleyfissamningi. Þetta hefur ekki áhrif á hugtökin opinber flutningur eða miðlun til almennings annars staðar í löggjöf Sambandsins, og hefur ekki heldur áhrif á mögulega beitingu 1. og 2. mgr. 3. gr. tilskipunar 2001/29/EB gagnvart öðrum þjónustuveitendum sem nota höfundaréttarvarið efni.
- 65) Þegar veitendur efnisdeilipjónustu á netinu bera ábyrgð á opinberum flutningi eða miðlun til almennings samkvæmt skilyrðunum sem mælt er fyrir um í þessari tilskipun, ætti 1. mgr. 14. gr. tilskipunar 2000/31/EB ekki að gilda um bótaábyrgðina sem hlýst af ákvæði þessarar tilskipunar um notkun veitanda efnisdeilipjónustu á netinu á efni sem nýtur verndar. Það ætti ekki að hafa áhrif á beitingu 1. mgr. 14. gr. tilskipunar 2000/31/EB gagnvart slíkum þjónustuveitendum vegna atvika sem falla utan gildissviðs þessarar tilskipunar.
- 66) Með tilliti til þess að veitendur efnisdeilipjónustu á netinu veita aðgang að efni sem þeir hafa ekki sjálfir hlaðið upp, heldur notendur þeirra, þykir rétt að kveða á um sérstakt kerfi bótaábyrgðar til að ná tilgangi tilskipunar þessarar í þeim tilvikum þegar engin heimild hefur verið veitt. Það ætti ekki að hafa áhrif

⁽¹⁴⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/1972 frá 11. desember 2018 um setningu evrópskra reglna um rafræn fjarskipti (Stjtið. ESB L 321, 17.12.2018, bls. 36).

á úrræði samkvæmt landslögum í málum sem varða annað en bótaábyrgð vegna brots á höfundarétti og ekki heldur á möguleika landsbundinna dómstóla eða stjórnsýslufirvalda til að úrskurða um lögbann í samræmi við lög Sambandsins. Einkum ætti hið sérstaka kerfi sem gildir um nýja veitendur efnisdeilipjónustu á netinu, sem hafa ársveltu undir 10 milljónum evra og mánaðarlegan meðalfjölda stakra heimsókna í Sambandinu sem fer ekki yfir fimm milljónir, ekki að hafa áhrif á hvort úrræði séu tiltæk samkvæmt lögum Sambandsins og landslögum. Hafi þjónustuveitendum ekki verið veitt heimild ættu þeir að gera sitt ýtrasta, í samræmi við ströng viðmið atvinnugreinarinnar um faglega kostgæfni, til að koma í veg fyrir að verk og annað efni, sem tilgreind hafa verið af viðkomandi réttshöfum, séu í boði hjá efnisdeilipjónustu án heimildar. Með þetta fyrir augum ættu réttshafar, m.a. að teknu tilliti til stærðar réttshafa og tegundar verka og annars efnis, að veita þjónustuveitendum viðeigandi og nauðsynlegar upplýsingar. Þær ráðstafanir sem veitendur efnisdeilipjónustu á netinu gera í samvinnu við réttshafa ættu ekki að leiða til þess að komið verði í veg fyrir aðgengi að efni sem heimilt er að dreifa, þ.m.t. verk eða annað verndað efni sem heyrir undir nýjaleyfissamning eða undanþágu eða takmörkun á höfundarétti og skyldum réttindum. Ráðstafanir sem slíkir þjónustuveitendur gera ættu því ekki að hafa áhrif á þá notendur sem nota efnisdeilipjónustuna á netinu til að hlaða upp og nálgast upplýsingar með lögmætum hætti hjá slíkri þjónustu.

Til viðbótar ættu þær skyldur sem innleiddar eru með þessari tilskipun ekki að hafa í för með sér að aðildarríki leggi á almenna eftirlitsskyldu. Þegar metið er hvort veitandi efnisdeilipjónustu á netinu hafi gert sitt ýtrasta í samræmi við ströng viðmið atvinnugreinarinnar um faglega kostgæfni, ætti að taka tilliti til þess hvort þjónustuveitandinn hefur gert allar ráðstafanir sem samvískusamur rekstraraðili hefði gert til að ná þeim árangri að koma í veg fyrir að verk og annað efni sé í boði á vefsetri hans án heimildar, með tilliti til bestu starfsvenja í atvinnugreininni og skilvirkni þeirra ráðstafana sem gerðar voru í ljósi allra viðeigandi þátta og þróunar, ásamt meginreglunni um meðalhóf. Að því er varðar þetta mat ætti að íhuga fleiri þætti, s.s. stærð þjónustunnar, stöðuga þróun nýjustu tækniþekkingar að því er varðar fyrirliggjandi leiðir, þ.m.t. hugsanlega þróun í framtíðinni, til að koma í veg fyrir aðgengi að mismunandi tegundum efnis og kostnað við slíkar leiðir fyrir þjónustuna. Mismunandi leiðir til að forðast að höfundaréttarverndað efni sé aðgengilegt án heimildar gætu verið viðeigandi og hóflegar eftir því um hvers konar efni er að ræða og því er ekki hægt að útiloka að í sumum tilvikum sé eingöngu hægt að koma í veg fyrir að efni sé aðgengilegt án heimildar ef tilkynning berst um það frá réttshöfum. Allar ráðstafanir sem þjónustuveitendur gera ættu að vera skilvirkar með tilliti til markmiðanna sem stefnt er að en ættu ekki að ganga lengra en nauðsynlegt er til að ná því markmiði að koma í veg fyrir og stöðva aðgengi að verkum og öðru efni sem er án heimildar.

Ef verk og annað efni verða aðgengileg án heimildar þrátt fyrir ýrtruðu viðleitni í samvinnu við réttshafa, eins og krafist er í þessari tilskipun, ættu veitendur efnisdeilipjónustu á netinu að vera ábyrgir varðandi þau tilteknu verk og annað efni sem þeir hafa fengið viðeigandi og nauðsynlegar upplýsingar um frá réttshöfum, nema þessir veitendur sýni fram á að þeir hafi gert sitt ýtrasta í samræmi við ströng viðmið atvinnugreinarinnar um faglega kostgæfni.

Að auki, hafi tiltekin verk eða annað efni orðið aðgengileg án heimildar hjá efnisdeilipjónustu á netinu, óháð því hvort ýtrasta viðleitni var viðhöfð og óháð því hvort réttshafar höfðu gert viðeigandi og nauðsynlegar upplýsingar aðgengilegar fyrir fram, ættu veitendur efnisdeilipjónustu á netinu að vera ábyrgir fyrir óheimilli miðlun til almennings á verkum eða öðru efni hafi þeir látið hjá líða, eftir að þeim hefur borist fullnægjandi rökstudd tilkynning, að grípa til tafarlausra aðgerða til að hindra aðgang að verkunum eða öðru efni sem tilkynnt var um eða fjarlægja þau af vefsetrum sínum. Auk þess ættu slíkir veitendur efnisdeilipjónustu á netinu einnig að vera ábyrgir ef þeir geta ekki sýnt fram á að þeir hafi gert sitt ýtrasta til að koma í veg fyrir frekara upphal á tilteknum verkum án heimildar á grundvelli viðeigandi og nauðsynlegra upplýsinga sem réttshafar hafa veitt í þessu skyni.

Ef réttshafar láta veitendum efnisdeilipjónustu á netinu ekki í té viðeigandi og nauðsynlegar upplýsingar um tiltekin verk sín eða annað efni eða ef réttshafar hafa ekki sent frá sér tilkynningu varðandi hindrun aðgangs að tilteknum verkum eða öðru efni sem er á efnisdeilipjónustunni án heimildar eða fjarlægingu þeirra og þjónustuveitendurnir geta af þeim sökum ekki gert sitt ýtrasta til að koma í veg fyrir aðgengi að óheimilu

efni hjá þjónustu sinni í samræmi við ströng viðmið atvinnugreinarinnar um faglega kostgæfni, ættu slíkir þjónustu-veitendur ekki að vera ábyrgir fyrir óheimilum opinberum flutningi eða miðlun til almennings á slíkum ótilgreindum verkum eða öðru efni.

- 67) Á líkan hátt og 2. mgr. 16. gr. tilskipunar 2014/26/ESB kveður þessi tilskipun á um reglur að því er varðar nýja þjónustu á netinu. Reglunum sem kveðið er á um í þessari tilskipun er ætlað að taka tillit til sérstakra aðstæðna sprotafyrirtækja sem vinna með efni sem notendur hlaða upp til að þróa ný viðskiptalíkön. Hið sérstaka kerfi sem gildir um nýja þjónustu-veitendur með litla veltu og lítinn markhóp ætti að gagnast raunverulega nýjum fyrirtækjum og ætti þess vegna að hætta að gilda þremur árum eftir að þjónusta þeirra varð fyrst aðgengileg á netinu innan Sambandsins. Ekki ætti að misnota þetta kerfi með ráðstöfunum sem miða að því að framlengja ávinning af því umfram fyrstu þrjú árin. Einkum ætti það ekki að gilda um nýlega stofnaða þjónustu eða þjónustu sem starfar undir nýju heiti en sem heldur áfram starfsemi sem veitandi efnisdeilipjónustu á netinu sem er þegar starfandi, sem gæti ekki, eða gæti ekki lengur notið góðs af umræddu kerfi.
- 68) Veitendur efnisdeilipjónustu á netinu ættu að gæta gagnsæis gagnvart rétt höfðum að því er varðar ráðstafanir sem eru gerðar í tengslum við samvinnu. Þar sem veitendur efnisdeilipjónustu á netinu gætu gripið til ýmissa aðgerða ættu þeir að veita rétt höfðum, að beiðni þeirra, fullnægjandi upplýsingar um til hvers konar aðgerða hefur verið gripið og með hvaða hætti. Slíkar upplýsingar ættu að vera nægilega sértækar til að tryggja rétt höfðum fullnægjandi gagnsæi án þess að það komi niður á viðskiptaleyndarmálum veitenda efnisdeilipjónustu á netinu. Þó ættu þjónustuveitendur ekki að þurfa að veita rétt höfðum sundurliðaðar og einstaklingsbundnar upplýsingar um hvert tilgreint verk eða annað efni. Það ætti ekki að hafa áhrif á samningsbundið fyrirkomulag sem gæti innihaldið sértækari ákvæði um þær upplýsingar sem á að veita ef gerðir eru samningar milli þjónustuveitenda og rétthafa.
- 69) Ef veitendur efnisdeilipjónustu á netinu afla heimilda, m.a. með nýtleysissamningum, til að nota hjá þjónustu sinni efni sem notendur þjónustunnar hlaða upp ættu heimildirnar einnig að ná yfir aðgerðir sem varða höfundarétt þegar um er að ræða upphal notenda sem fellur innan gildissviðs heimildarinnar sem veitt er þjónustuveitendunum, en aðeins í þeim tilvikum þar sem aðgerðir notendanna eru ekki í viðskiptalegum tilgangi, s.s. deiling efnis sem er ekki í hagnaðarskyni, eða ef tekjurnar sem fást af upphali þeirra eru óverulegar með tilliti til aðgerða notendanna sem varða höfundarétt sem slíkar heimildir taka til. Hafi rétthafar með skýrum hætti veitt notendum heimild til að hlaða upp verkum eða öðru efni og gera þau aðgengileg á efnisdeilipjónustu á netinu er opinber flutningur af hálfu þjónustuveitandans heimill innan gildissviðs þeirrar heimildar sem rétthafinn veitti. Þó ætti ekki að ganga út frá þeirri forsendu, í þágu veitenda efnisdeilipjónustu á netinu, að notendur þeirra hafi tryggt sér öll viðeigandi réttindi.
- 70) Þær ráðstafanir sem veitendur efnisdeilipjónustu á netinu gera í samvinnu við rétthafa ættu ekki að hafa áhrif á beitingu undanþága eða takmarkana á höfundarétti, þ.m.t. einkum þeirra sem tryggja tjáningarfrelsi notenda. Notendum ætti að vera heimilt að hlaða upp og gera aðgengilegt efni framleitt af notendum ef um er að ræða notkun vegna tilvitnunar, gagnrýni, ritdóma, skopmyndar, skopstælingar eða annarrar stælingar. Það er einkum mikilvægt til þess að skapa jafnvægi milli grundvallarréttindanna sem mælt er fyrir um í sáttmála Evrópusambandsins um grundvallarréttindi („sáttmálanum um grundvallarréttindi“), einkum tjáningarfrelsisins og frelsis í listum, og eignarréttarins, þ.m.t. hugverkaréttinda. Til þess að tryggja að notendur njóti samræmdrar verndar í öllu Sambandinu ætti því að gera þessar undanþágur og takmarkanir skyldubundnar. Mikilvægt er að tryggja að veitendur efnisdeilipjónustu á netinu starfræki skilvirkt kerfi fyrir kvartanir og úrlausn mála til að styðja við notkun í slíkum sértækum tilgangi.

Veitendur efnisdeilipjónustu á netinu ættu einnig að setja upp skilvirk og fljótvirk kerfi fyrir kvartanir og úrlausn mála, sem gera notendum kleift að kvarta undan ráðstöfunum sem gerðar eru varðandi upphal þeirra, einkum þegar þeir gætu notið góðs af undanþágu eða takmörkun á höfundarétti í tengslum við efni sem hlaðið hefur verið upp og aðgangur hefur verið hindraður að eða sem hefur verið fjarlægð. Allar kvartanir sem lagðar eru fram samkvæmt slíkum kerfum ætti að taka til meðferðar án

ótilhlýðilegrar tafar og þær sæta mannlegri rýni. Þegar réttihafar óska eftir að þjónustuveitandi grípi til aðgerða gegn upphali notenda, s.s. með því að hindra aðgang að eða fjarlægja efni sem hefur verið hlaðið upp, ættu slíkir réttihafar að rökstyðja beiðnir sínar með tilhlýðilegum hætti. Enn fremur ætti samvinna ekki að leiða til auðkenningar á einstökum notendum né heldur til vinnslu persónuupplýsinga, nema í samræmi við tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2002/58/EB⁽¹⁵⁾ og reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2016/679⁽¹⁶⁾. Aðildarríki ættu einnig að sjá til þess að notendur hafi aðgang að fyrirkomulagi til að leysa úr málum utan dómstóla. Slíkt fyrirkomulag ætti að gera það mögulegt að ná fram óhlutdrægri lausn deilumála. Notendur ættu einnig að geta leitað til dómstóls eða annars lögbærs úrskurðaraðila til að halda fram rétti til að nýta undanþágu eða takmörkun á höfundarétti og skyldum réttindum.

- 71) Eins fljótt og unnt er eftir gildistöðudag þessarar tilskipunar ætti framkvæmdastjórnin, í samvinnu við aðildarríki, að skipuleggja skoðanaskipti milli hagsmunaaðila til að tryggja samræmda beitingu skyldunnar um samstarf milli veitenda efnisdeilipjónustu á netinu og réttihafa og setja niður bestu starfsvenjur með tilliti til viðeigandi krafna starfsgreinarinnar um faglega kostgæfni. Í því skyni ætti framkvæmdastjórnin að hafa samráð við viðeigandi hagsmunaaðila, þar á meðal samtök notenda og þá sem láta í té tæknina, og taka tillit til þróunar á markaði. Samtök notenda ættu einnig að hafa aðgang að upplýsingum um aðgerðir veitenda efnisdeilipjónustu á netinu til að hafa umsjón með efni á netinu.
- 72) Höfundar og listflytjendur eru gjarnan í veikari samningsstöðu þegar þeir veita nytjaleyfi eða framselja réttindi sín, einnig gegnum sín eigin fyrirtæki, til hagnýtingar gegn þóknun og þessir einstaklingar hafa þörf fyrir þá vernd sem veitt er með þessari tilskipun til að geta til fulls notið góðs af þeim réttindum sem eru samræmd með lögum Sambandsins. Sú þörf fyrir vernd er ekki fyrir hendi þegar samningsmótaðilinn kemur fram sem endanlegur notandi og hagnýtir ekki sjálfur verkið eða listflutninginn, sem gæti t.d. verið raunin í sumum ráðningarsamningum.
- 73) Þóknun til höfunda og listflytjenda ætti að vera viðeigandi og í réttu hlutfalli við raunverulegt eða hugsanlegt fjárhagslegt virði réttindanna sem veitt er nytjaleyfi fyrir eða eru framseld, að teknu tilliti til framlags höfundarins eða listflytjandans til heildarverksins eða annars efnis og allra annarra málavaxta, s.s. markaðsvenja eða raunverulegrar hagnýtingar verksins. Eingreiðsla getur einnig talist hlutfallsleg þóknun, en ætti ekki að vera reglan. Aðildarríkjum ætti að vera frjálst að skilgreina sérstök tilvik þar sem beitt er eingreiðslum, með tilliti til sérstakra eiginleika hvers geira. Aðildarríkjum ætti að vera frjálst að koma meginreglunni um viðeigandi og hlutfallslega þóknun í framkvæmd gegnum ýmiss konar núverandi eða nýlega innleitt fyrirkomulag, sem gæti tekið til rammasamninga og annars fyrirkomulags að því tilskildu að fyrirkomulagið sé í samræmi við viðeigandi lög Sambandsins.
- 74) Höfundar og listflytjendur þarfnast upplýsinga til að geta metið fjárhagslegt virði réttinda sinna sem eru samræmd samkvæmt lögum Sambandsins. Þetta á einkum við ef einstaklingar veita nytjaleyfi eða framselja réttindi til hagnýtingar gegn þóknun. Þessi þörf er ekki fyrir hendi ef hagnýtingu hefur verið hætt eða ef höfundur eða listflytjandi hefur veitt almenníngi nytjaleyfi án þóknunar.
- 75) Þar sem höfundar og listflytjendur eru gjarnan í veikari samningsstöðu þegar þeir veita nytjaleyfi eða framselja réttindi sín, þarfnast þeir upplýsinga til að meta áframhaldandi fjárhagslegt virði réttinda sinna í samanburði við þá þóknun sem þeir fá fyrir nytjaleyfið eða framsalið, en standa oft frammi fyrir skorti á gagnsæi. Af þeim sökum er miðlun fullnægjandi og nákvæmra upplýsinga frá samningsmótaðilum þeirra eða síðari handhöfum réttinda mikilvæg í þágu gagnsæis og jafnvægis í kerfinu sem gildir um þóknun til höfunda og

⁽¹⁵⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2002/58/EB frá 12. júlí 2002 um vinnslu persónuupplýsinga og um verndun einkalífs á sviði rafræna fjarskipta (tilskipun um friðhelgi einkalífsins og rafræn fjarskipti) (Stjtið. EB L 201, 31.7.2002, bls. 37).

⁽¹⁶⁾ Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2016/679 frá 27. apríl 2016 um vernd einstaklinga í tengslum við vinnslu persónuupplýsinga og um frjálsa miðlun slíkra upplýsinga og niðurfellingu tilskipunar 95/46/EB (almenna persónuverndarreglugerðin) (Stjtið. ESB L 119, 4.5.2016, bls. 1).

listflytjenda. Upplýsingarnar ættu að vera uppfærðar til að unnt sé að hafa aðgang að nýjustu viðeigandi gögnum varðandi hagnýtingu verksins eða listflutningsins og heildstæðar, þannig að þær nái yfir allar tekjulindir sem varða viðkomandi mál, þ.m.t. tekjur af söluvarningi ef við á. Svo lengi sem hagnýting stendur yfir ættu samningsmótaðilar höfunda og listflytjenda að veita þær upplýsingar sem þeim eru tiltækar um alla hagnýtingarmáta og um allar viðkomandi tekjur um allan heim með því reglubundna millibili sem við á í viðkomandi geira, en þó a.m.k. árlega. Upplýsingarnar ættu að vera veittar þannig að þær séu skiljanlegar höfundinum og listflytjandanum og þær ættu að gera kleift að meta með skilvirkum hætti fjárhagslegt virði réttindanna sem um ræðir. Kvöðin um gagnsæi ætti þó einungis að gilda þegar um er að ræða réttindi sem varða höfundarétt. Vinnsla persónuupplýsinga, s.s. samskiptaupplýsinga og upplýsinga um þóknun, sem eru nauðsynlegar til að halda höfundum og listflytjendum upplýstum í sambandi við hagnýtingu á verkum þeirra og listflutningi, ætti að fara fram í samræmi við c-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar (ESB) 2016/679.

- 76) Til að tryggja að upplýsingar sem tengjast hagnýtingu séu einnig veittar höfundum og listflytjendum með tilhlýðilegum hætti í tilvikum þar sem undirnyttjaleyfi hefur verið veitt öðrum aðilum sem hagnýta réttindin, veitir þessi tilskipun höfundum og listflytjendum rétt til að óska eftir viðeigandi viðbótarupplýsingum um hagnýtingu réttindanna í tilvikum þar sem fyrsti samningsmótaðilinn hefur veitt þær upplýsingar sem honum eru tiltækar en þær upplýsingar eru ekki fullnægjandi til að meta fjárhagslegt virði réttinda þeirra. Beina ætti þeirri beiðni annaðhvort beint til handhafa undirnyttjaleyfa eða gegnum samningsmótaðila höfunda og listflytjenda. Höfundar og listflytjendur og samningsmótaðilar þeirra ættu að geta komið sér saman um að halda trúnað um upplýsingarnar sem deilt er, en höfundar og listflytjendur ættu alltaf að geta notað slíkar upplýsingar í þeim tilgangi að neyta réttinda sinna samkvæmt þessari tilskipun. Aðildarríki ættu að eiga þess kost, í samræmi við lög Sambandsins, að geta kveðið á um frekari ráðstafanir til að tryggja gagnsæi fyrir höfunda og listflytjendur.
- 77) Við framkvæmd gagnsæiskvaðarinnar, sem kveðið er á um í þessari tilskipun, ættu aðildarríki að taka tillit til sérstakra eiginleika hinna ýmsu efnisgeira, s.s. tónlistargeirans, hljóð- og myndmiðlageirans og útgáfugeirans, og allir viðkomandi hagsmunaaðilar ættu að koma að ákvarðanatöku um slíkar geirabundnar skyldur. Ef við á ætti einnig að taka tillit til mikilvægis framlags höfunda og listflytjenda til heildarverksins eða listflutningsins. Íhuga ætti rammamasamninga sem valkost fyrir viðkomandi hagsmunaaðila til að komast að samkomulagi að því er varðar gagnsæi. Slíkir samningar ættu að tryggja að höfundar og listflytjendur njóti sama gagnsæis og lágmarkskröfur þessarar tilskipunar kveða á um eða meira gagnsæis. Kveða ætti á um umbreytingartímabil til að unnt sé að aðlagða núverandi skýrslugjafarvenjur að kvöðinni um gagnsæi. Ekki ætti að vera þörf á að beita gagnsæiskvöðinni að því er varðar samninga sem rétthafar og sameiginlegar umsýslustofnanir, sjálfstæðar umsýslueiningar eða aðrar einingar sem heyra undir landsbundnar reglur til framkvæmdar tilskipun 2014/26/ESB gera sín í milli, þar sem þessar stofnanir eða einingar falla þegar undir kvaðir um gagnsæi samkvæmt 18. gr. tilskipunar 2014/26/ESB. Ákvæði 18. gr. tilskipunar 2014/26/ESB gilda um stofnanir eða samtök sem hafa umsjón með höfundarétti eða skyldum réttindum fyrir hönd fleiri en eins rétthafa til sameiginlegra hagsbóta fyrir þessa rétthafa. Samt sem áður ættu samningar sem gerðir eru milli einstakra rétthafa og þeirra af samningsmótaðilum þeirra sem starfa í eigin þágu að falla undir kvöðina um gagnsæi sem kveðið er á um þessari tilskipun.
- 78) Sumir samningar um hagnýtingu réttinda sem eru samræmd á vettvangi Sambandsins gilda til langs tíma og veita höfundum og listflytjendum fá tækifæri til að semja um þá að nýju við samningsmótaðila sína eða síðari handhafa réttinda ef í ljós kemur að fjárhagslegt virði réttindanna reynist umtalsvert hærra en upphaflega var áætlað. Til samræmis við það ætti, án þess að það hafi áhrif á löggjöf sem gildir um samninga í aðildarríkjunum, að kveða á um fyrirkomulag til að aðlagða þóknun í tilvikum þegar þóknunin sem upphaflega var samið um samkvæmt nytjaleyfi eða við framsal réttinda verður augljóslega hlutfallslega lág í samanburði við viðkomandi tekjur af síðari hagnýtingu samningsmótaðila höfundarins eða listflytjandans á viðkomandi verki eða upptöku á listflutningnum. Taka ætti tillit til allra tekna sem varða viðkomandi mál, þ.m.t. ef við á, tekjur af söluvarningi, við mat á því hvort þóknunin sé hlutfallslega lág. Við mat á aðstæðum ætti að taka tillit til sérstakra aðstæðna í hverju tilviki, m.a. framlags höfundar eða listflytjenda, sem og sérstakra eiginleika og starfsvenja varðandi þóknun í hinum ýmsu efnisgeirum og hvort samningurinn er byggður á rammamasamningi. Fulltrúar höfunda og listflytjenda með viðeigandi umboð samkvæmt landslögum, í samræmi við lög Sambandsins, ættu að geta aðstoðað einn eða fleiri höfunda eða listflytjendur í tengslum við beiðnir um aðlögun samninga, einnig að teknu tilliti til hagsmuna annarra höfunda eða listflytjenda ef við á.

Þessir fulltrúar ættu að halda trúnað um deili á höfundunum og listflytjendunum sem þeir eru í fyrirsvári fyrir svo lengi sem það er hægt. Ef aðilar komast ekki að samkomulagi um aðlögun þóknunarinnar ætti höfundurinn eða listflytjandinn að hafa rétt til að fara með málið fyrir dómstól eða annað lögbært yfirvald. Slíkt fyrirkomulag ætti ekki að gilda um samninga sem gerðir eru af einingum sem skilgreindar eru í a- og b-lið 3. gr. tilskipunar 2014/26/ESB eða af öðrum einingum sem heyra undir landsbundnar reglur til framkvæmdar tilskipun 2014/26/ESB.

- 79) Höfundar og listflytjendur eru oft tregir til að framfylgja réttindum sínum gagnvart samningsmótaðilum fyrir dómstólum. Aðildarríki ættu því að kveða á um málsmeðferð til lausnar deilumálum utan dómstóla sem tekur til meðferðar kröfur höfunda og listflytjenda, eða fulltrúa þeirra fyrir þeirra hönd, sem tengjast kvöðum um gagnsæi og fyrirkomulaginu til aðlögunar samninga. Í þeim tilgangi ættu aðildarríki að geta annaðhvort komið á fót nýjum aðila eða fyrirkomulagi, eða notað fyrirbyggjandi aðila eða fyrirkomulag sem uppfyllir skilyrðin sem komið er á með þessari tilskipun, óháð því hvort þessir aðilar eða fyrirkomulag eru á vegum atvinnugreinanna eða opinber, þ.m.t. þegar þær eru hluti af réttarkerfi landsins. Aðildarríki ættu að njóta sveigjanleika við að ákvæða hvernig skuli skipta kostnaðinum við málsmeðferðina við lausn deilumála. Slík málsmeðferð til lausnar deilumálum utan dómstóla ætti ekki að hafa áhrif á rétt aðilanna til að halda fram réttindum sínum og verja þau með því að höfða mál fyrir dómstóli.
- 80) Þegar höfundar og listflytjendur veita nytjaleyfi eða framselja réttindi sín búast þeir við því að verk þeirra eða listflutningur verði hagnýtt. Þó getur sú staða komið upp að verk eða listflutningur sem veitt hefur verið nytjaleyfi fyrir eða sem hafa verið framseld séu alls ekki hagnýtt. Hafi þessi réttindi verið framseld á einkaréttargrundvelli geta höfundar og listflytjendur ekki snúið sér til annars mótaðila til að hagnýta verk sín eða listflutning. Í slíku tilviki og að hæfilegum tíma liðnum ættu höfundar og listflytjendur að geta notið góðs af kerfi til afturköllunar réttinda, sem gerir þeim kleift að framselja réttindi sín eða veita nytjaleyfi til annars aðila. Þar sem hagnýting verka eða listflutnings getur verið mismunandi eftir geirum væri hægt að mæla fyrir um sértæk ákvæði á landsvísi til að taka tillit til sérstakra eiginleika geiranna, s.s. hljóð- og myndmiðlageirans, eða verkanna eða listflutningsins, einkum með því að kveða á um tímaramma fyrir réttinn til afturköllunar. Til þess að vernda lögmæta hagsmuni leyfishafa og framsalshafa réttinda og til að koma í veg fyrir misnotkun, og með tilliti til þess að það tekur tiltekinn tíma að hefja hagnýtingu verks eða listflutnings í reynd, ættu höfundar og listflytjendur að geta nýtt sér réttinn til afturköllunar í samræmi við tiltekna kröfur um málsmeðferð og aðeins að liðnum tilteknum tíma frá því að gengið var frá veitingu nytjaleyfisins eða samningnum um framsal. Aðildarríkjum ætti að vera heimilt að setja reglur um nýtingu réttarins til afturköllunar þegar um er að ræða verk eða listflutning fleiri en eins höfundar eða listflytjenda, að teknu tilliti til hlutfallslegs mikilvægis hvers einstaks framlags.
- 81) Ákvæðin um gagnsæi, fyrirkomulag til aðlögunar samninga og málsmeðferð til lausnar deilumálum utan dómstóla sem mælt er fyrir um í þessari tilskipun ættu að vera skyldubundin og aðilar ættu ekki að geta vikið frá þeim ákvæðum, hvort heldur er í samningum milli höfunda, listflytjenda og samningsmótaðila þeirra eða í samningum milli þessara mótaðila og þriðju aðila, s.s. samningum um að afhenda ekki upplýsingar. Af þessum sökum ætti 4. mgr. 3. gr. reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 593/2008 ⁽¹⁷⁾ að gilda þannig að þegar aðilar hafa valið lög tiltekins lands, en allir aðrir mikilvægir þættir málsins á þeim tíma þegar valið fer fram, tengjast einu eða fleiri aðildarríkjum, kemur val aðila á gildandi lögum öðrum en lögum aðildarríkis ekki í veg fyrir beitingu ákvæðanna um gagnsæi, fyrirkomulag til aðlögunar samninga og málsmeðferð til lausnar deilumálum utan dómstóla sem mælt er fyrir um í þessari tilskipun, eins og þau hafa komið til framkvæmda hjá því aðildarríki sem er dómstólsríkið.
- 82) Ekkert í tilskipun þessari ætti að túlka á þann veg að það komi í veg fyrir að handhafar einkaréttar samkvæmt löggjöf Sambandsins um höfundarétt heimili afnot af verkum sínum eða öðru efni án endurgjalds, m.a. með ókeypis almennu nytjaleyfi í þágu allra notenda.
- 83) Þar eð aðildarríkin geta ekki fyllilega náð markmiði þessarar tilskipunar, þ.e. að færa tiltekna þætti í ramma Sambandsins um höfundarétt til nútímahorfs til að taka tillit til tækniþróunar og nýrra dreifingarleiða fyrir verndað efni á innri markaðnum, og því verður betur náð á vettvangi Sambandsins vegna umfangs aðgerðanna, áhrifa þeirra og þess að þær ná yfir landamæri, er Sambandinu heimilt að samþykkja ráðstafanir í

⁽¹⁷⁾ Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 593/2008 frá 17. júní 2008 um lög sem gilda um samningsbundnar skyldur (Róm I) (Stjtið. ESB L 177, 4.7.2008, bls. 6).

samræmi við nálægðarregluna, eins og kveðið er á um í 5. gr. sáttmálans um Evrópusambandið. Í samræmi við meðal-hófsregluna, eins og hún er sett fram í þeirri grein, er ekki gengið lengra en nauðsyn krefur í þessari tilskipun til að ná því markmiði.

- 84) Í þessari tilskipun eru þau grundvallarréttindi virt og þeim meginreglum fylgt sem eru viðurkennd, einkum í sáttmálanum um grundvallarréttindi. Þar af leiðandi ætti að túlka og beita þessari tilskipun í samræmi við þau réttindi og meginreglur.
- 85) Við vinnslu allra persónuupplýsinga samkvæmt þessari tilskipun ætti að virða grundvallarréttindi, þ.m.t. réttinn til friðhelgi einkalífs og fjölskyldu og réttinn til verndar persónuupplýsingum skv. 7. og 8. gr. sáttmálans um grundvallarréttindi, og nauðsynlegt er að hún sé í samræmi við tilskipun 2002/58/EB og reglugerð (ESB) nr. 2016/679.
- 86) Í samræmi við sameiginlega pólitíska yfirlýsingu aðildarríkja og framkvæmdastjórnarinnar frá 28. september 2011 um skýringaskjöl⁽¹⁸⁾ hafa aðildarríkin skuldbundið sig til að láta, í rökstuddum tilvikum, fylgja tilkynningunni um lögleiðingarráðstafanir sínar eitt eða fleiri skjöl sem útskýra sambandið milli efnisþátta tilskipunar og samsvarandi hluta landsbundinna lögleiðingargerninga. Að því er þessa tilskipun varðar telur löggjafinn að sending slíkra gagna sé réttmæt.

SAMÞYKKT TILSKIPUN ÞESSA:

I. BÁLKUR

ALMENN ÁKVÆÐI

1. gr.

Efni og gildissvið

1. Í þessari tilskipun er mælt fyrir um reglur sem miða að frekari samræmingu á gildandi löggjöf Sambandsins um höfundarétt og skyld réttindi innan ramma innri markaðsins, þar sem einkum er tekið tillit til stafrænnar notkunar á vernduðu efni og notkunar yfir landamæri. Í henni er einnig mælt fyrir um reglur um undanþágur og takmarkanir á höfundarétti og skyldum réttindum, um að auðvelda veitingu nytjaleyfa, sem og reglur sem miða að því að tryggja vel starfhæfan markað fyrir hagnýtingu verka og annars efnis.

2. Að undanskildum þeim tilvikum sem um getur í 24. gr. skal tilskipun þessi ekki skerða eða hafa á neinn hátt áhrif á gildandi reglur sem mælt er fyrir um í þeim tilskipunum sem nú eru í gildi á þessu sviði, einkum tilskipanir 96/9/EB, 2000/31/EB, 2001/29/EB, 2006/115/EB, 2009/24/EB, 2012/28/ESB og 2014/26/ESB.

2. gr.

Skilgreiningar

Í þessari tilskipun er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

- 1) „rannsóknarstofnun“: háskóli, ásamt bókasöfnum hans, rannsóknasetur eða önnur starfseining sem hefur að meginmarkmiði að stunda vísindarannsóknir eða fræðslustarfsemi sem einnig felur í sér að stunda vísindarannsóknir:
 - a) sem eru ekki í hagnaðarskyni, eða þar sem allur hagnaður er endurfjárfestur í rannsóknunum, eða
 - b) samkvæmt hlutverki á sviði almannahagsmuna sem viðurkennt er af aðildarríki,
 með þeim hætti að fyrirtæki sem hefur afgerandi áhrif á slíka stofnun geti ekki haft forgang að niðurstöðum af slíkum vísindarannsóknum,
- 2) „texta- og gagnanám“: hvers kyns sjálfvirk greiningartækni sem ætlað er að greina texta og gögn á stafrænu formi til að draga fram upplýsingar sem ná yfir, en takmarkast þó ekki við, mynstur, þróun og fylgni,
- 3) „menningararfsstofnun“: bókasafn eða safn sem almenningur hefur aðgang að, skjalasafn eða varðveislustofnun mynd- og hljóðefnis,

⁽¹⁸⁾ Stjtið. ESB C 369, 17.12.2011, bls. 14.

- 4) „útgefið fréttæfni“: safn efnis sem samanstendur að mestu leyti af sömdu máli af fréttatengdum toga en sem getur líka náð yfir önnur verk eða annað efni og sem:

- a) er stök eining í tímariti eða útgáfu sem er uppfærð reglulega undir einu heiti, s.s. dagblaði eða tímariti af almennum eða sérhæfðum toga,
- b) þjónar því hlutverki að veita almenningi upplýsingar tengdar fréttum eða öðrum umfjöllunarefnum og
- c) er birt á hvers kyns miðli að frumkvæði þjónustuveitanda, á ritstjórnarábyrgð hans og undir eftirliti hans.

Tímarit sem eru gefin út í vísinda- eða fræðaskyni, s.s. vísindatímarit, eru ekki útgefið fréttæfni að því er varðar þessa tilskipun,

- 5) „þjónusta í upplýsingasamfélaginu“: þjónusta í skilningi b-liðar 1. mgr. 1. gr. tilskipunar (ESB) 2015/1535,
- 6) „veitandi efnisdeiliþjónustu á netinu“: veitandi þjónustu í upplýsingasamfélaginu sem hefur þann megintilgang eða einn megintilgangur hennar er að geyma og veita almenningi aðgang að miklu magni höfundaréttarvarinna verka eða annars verndaðs efnis sem notendur hlaða upp, sem þjónustuveitandinn skipuleggur og kynnir í hagnaðarskyni.

Veitendur þjónustu á borð við alfræðirit á netinu sem ekki eru í hagnaðarskyni, fræðslutengd og vísindaleg gagnasöfn sem ekki eru í hagnaðarskyni, þróunar- og deilivettvanga fyrir opinn hugbúnað, veitendur rafrænnar fjarskiptaþjónustu eins og skilgreint er í tilskipun (ESB) 2018/1972, netmarkaði, skýjaþjónustur milli fyrirtækja og skýjaþjónustur sem leyfa notendum að hlaða upp efni til eigin nota, eru ekki „veitendur efnisdeiliþjónustu á netinu“ í skilningi þessarar tilskipunar.

II. BÁLKUR

RÁÐSTAFANIR TIL AÐ AÐLAGA UNÐANÞÁGUR OG TAKMARKANIR STAFRÆNU UMHVERFI OG UMHVERFI SEM NÆR YFIR LANDAMÆRI

3. gr.

Texta- og gagnanám í þágu vísindarannsókna

1. Aðildarríki skulu kveða á um undanþágu frá réttindunum, sem kveðið er á um í 5. gr. (a-lið) og 7. gr. (1. mgr.) tilskipunar 96/9/EB, 2. gr. tilskipunar 2001/29/EB og 15. gr. (1. mgr.) þessarar tilskipunar vegna eftirgerðar og útdráttar af hálfu rannsóknarstofnana og menningararfsstofnana í þeim tilgangi að stunda texta- og gagnanám í þágu vísindarannsókna úr verkum eða öðru efni sem þær hafa lögmætan aðgang að.
2. Eintökum verka eða annars efnis sem gerð eru í samræmi við 1. mgr. skal koma fyrir þannig að gætt sé viðeigandi öryggis- stigs og þau má varðveita í því skyni að stunda vísindarannsóknir, þ.m.t. til að sannprófa rannsóknarniðurstöður.
3. Réttihöfum skal vera heimilt að grípa til ráðstafana til að tryggja öryggi og réttleika kerfa og gagnagrunna þar sem verkin eða annað efni er hýst. Slíkar ráðstafanir skulu ekki ganga lengra en nauðsynlegt er til þess að ná þessu markmiði.
4. Aðildarríki skulu hvetja réttihafa, rannsóknarstofnanir og menningararfsstofnanir til að skilgreina almennt viðurkenndar bestu starfsvenjur að því er varðar beitingu skyldunnar og ráðstafananna sem um getur í 2. mgr. annars vegar og 3. mgr. hins vegar.

4. gr.

Undanþága eða takmörkun vegna texta- og gagnanáms

1. Aðildarríki skulu kveða á um undanþágu eða takmörkun á réttindunum sem kveðið er á um í 5. gr. (a-lið) og 7. gr. (1. mgr.) tilskipunar 96/9/EB, 2. gr. tilskipunar 2001/29/EB, 4. gr. (a- og b-lið 1. mgr.) tilskipunar 2009/24/EB og 15. gr. (1. mgr.) þessarar tilskipunar vegna eftirgerðar og útdráttar úr verkum og öðru efni, sem er aðgengilegt með lögmætum hætti, vegna texta- og gagnanáms.

2. Heimilt er að varðveita eftirgerðir og útdrætti, sem gerð eru skv. 1. mgr., eins lengi og nauðsyn krefur vegna texta- og gagnanáms.
3. Sú undanþága eða takmörkun sem kveðið er á um í 1. mgr. skal gilda með því skilyrði að réttihafar hafi ekki sérstaklega áskilið sér réttinn til notkunar verka og annars efnis sem um getur í þeirri málsgrein með viðeigandi hætti, s.s. með tölvulesanlegum hætti þegar um er að ræða efni sem er gert aðgengilegt almenningi á netinu.
4. Þessi grein skal ekki hafa áhrif á beitingu 3. gr. þessarar tilskipunar.

5. gr.

Notkun verka og annars efnis við stafræna kennslu og við kennslu yfir landamæri

1. Aðildarríki skulu kveða á um undanþágu eða takmörkun á réttindunum sem kveðið er á um í 5. gr. (a-, b-, d- og e-lið) og 7. gr. (1. mgr.) tilskipunar 96/9/EB, 2. og 3. gr. tilskipunar 2001/29/EB, 4. gr. (1. mgr.) tilskipunar 2009/24/EB og 15. gr. (1. mgr.) þessarar tilskipunar til þess að leyfa stafræna notkun verka og annars efnis í þeim tilgangi einvörðungu að nota til skýringar við kennslu, að því marki sem telja má réttlæt看legt miðað við tilgang sem ekki er viðskiptalegs eðlis, með því skilyrði að:
 - a) slík notkun fari fram á ábyrgð menntastofnunar, innan veggja hennar eða á öðrum stöðum, eða innan öruggs rafræns umhverfis sem er aðeins aðgengilegt nemendum og kennurum menntastofnunarinnar, og
 - b) henni fylgi tilvísun í heimild, þ.m.t. nafn höfundar, nema það reynist ómögulegt.
 2. Þrátt fyrir 1. mgr. 7. gr. er aðildarríkjum heimilt að kveða á um að undanþágan eða takmörkunin sem samþykkt er skv. 1. mgr. gildi ekki, eða að hún gildi ekki um tiltekna notkun eða tiltekna tegundir verka eða annars efnis, s.s. efni sem er einkum ætlað menntamarkaðnum eða nótnablöð, að því marki sem viðeigandi nytjaleyfi, sem heimila aðgerðirnar sem vísað er til í 1. mgr. þessarar greinar og uppfylla þarfir og sérstöðu menntastofnana, eru auðfengin á markaði.
- Aðildarríki sem ákveða að nýta sér fyrstu undirgrein þessarar málsgreinar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja að nytjaleyfi, sem heimila aðgerðirnar sem um getur í 1. mgr. þessarar greinar, séu aðgengileg og sýnileg menntastofnunum á tilhlýðilegan hátt.
3. Notkun verka og annars efnis í þeim tilgangi einvörðungu að nota til skýringar við kennslu í öruggu rafrænu umhverfi, sem fer fram í samræmi við ákvæði landslaga sem hafa verið sett í samræmi við ákvæði þessarar greinar, skal teljast einvörðungu fara fram í aðildarríkinu þar sem menntastofnunin hefur staðfestu.
 4. Aðildarríkin geta kveðið á um sanngjarnar bætur til réttihafa fyrir notkun á verkum þeirra eða öðru efni skv. 1. mgr.

6. gr.

Varðveisla menningararfleifðar

Aðildarríki skulu kveða á um undanþágu frá réttindunum sem kveðið er á um í 5. gr. (a-lið) og 7. gr. (1. mgr.) tilskipunar 96/9/EB, 2. gr. tilskipunar 2001/29/EB, 4. gr. (a-lið 1. mgr.) tilskipunar 2009/24/EB og 15. gr. (1. mgr.) þessarar tilskipunar til að gera menningararfstofnunum kleift að gera eintök af verkum eða öðru efni sem er varanlega í safnkosti þeirra, á hvaða formi eða miðli sem er, í því skyni að varðveita slík verk eða annað efni og að því marki sem nauðsynlegt er vegna slíkrar varðveislu.

7. gr.

Sameiginleg ákvæði

1. Hvers kyns ákvæði í samningum sem brjóta í bága við undanþágurnar sem kveðið er á um í 3., 5. og 6. gr. skulu vera óframfylgjanleg.
2. Ákvæði 5. mgr. 5. gr. tilskipunar 2001/29/EB gilda um þær undanþágur og takmarkanir sem kveðið er á um í þessum bálki. Fyrsta, þriðja og fimmta undirgrein 4. mgr. 6. gr. tilskipunar 2001/29/EB gilda um 3.–6. gr. þessarar tilskipunar.

III. BÁLKUR

RÁÐSTAFANIR TIL AÐ BÆTA STARFSVENJUR VIÐ LEYFISVEITINGU OG TRYGGJA VÍÐTÆKARI AÐGANG AÐ EFNÍ

1. KAFLI

Verk og annað efni sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði

8. gr.

Notkun menningararfsstofnana á verkum og öðru efni sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði

1. Aðildarríki skulu kveða á um að sameiginlegri umsýslustofnun sé heimilt, í samræmi við umboð hennar frá réttshöfum, að semja við menningararfsstofnun um almennt nytjaleyfi sem er ekki í viðskiptalegum tilgangi til eftirgerðar verka eða annars efnis sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði og er varanlega í safnkosti stofnunarinnar, dreifingar þeirra, opinbers flutnings þeirra eða miðlunar til almennings, óháð því hvort allir réttshafar sem falla undir nytjaleyfið hafa veitt sameiginlegu umsýslustofnuninni umboð, með því skilyrði að:

- a) sameiginlega umsýslustofnunin fari, á grundvelli umboða sinna, með fullnægjandi fyrirvar fyrir rétthafa viðkomandi tegundar verka eða annars efnis og fyrir þau réttindi sem nytjaleyfið tekur til, og
- b) öllum réttshöfum sé tryggt jöfn meðferð að því er varðar skilmála nytjaleyfisins.

2. Aðildarríki skulu kveða á um undanþágu eða takmörkun á réttindunum sem kveðið er á um í 5. gr. (a-, b-, d- og e-lið) og 7. gr. (1. mgr.) tilskipunar 96/9/EB, 2. og 3. gr. tilskipunar 2001/29/EB, 4. gr. (1. mgr.) tilskipunar 2009/24/EB og 15. gr. (1. mgr.) þessarar tilskipunar, til að gera menningararfsstofnunum kleift að gera verk eða annað efni, sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði og er varanlega í safnkosti þeirra, aðgengilegt, þó ekki í viðskiptalegum tilgangi, með því skilyrði að:

- a) nafns höfundar eða annars sanngreinanlegs rétthafa sé getið, nema það reynist ómögulegt, og
- b) slík verk eða annað efni sé gert aðgengilegt á vefsetrum sem eru ekki viðskiptalegs eðlis.

3. Aðildarríki skulu kveða á um að undanþágan eða takmörkunin sem kveðið er á um í 2. mgr. gildi aðeins um tegundir verka eða annars efnis sem engin sameiginleg umsýslustofnun sem uppfyllir skilyrðið, sem sett er fram í a-lið 1. mgr., tekur til.

4. Aðildarríki skulu kveða á um að allir réttshafar geti hvenær sem er, með auðveldum og skilvirkum hætti, undanskilið verk sín eða annað efni leyfisveitingafyrirkomulaginu sem sett er fram í 1. mgr. eða beitingu undanþágunnar eða takmörkunarinnar sem kveðið er á um í 2. mgr., annaðhvort almennt eða í tilteknum tilvikum, einnig eftir að nytjaleyfi hefur verið veitt eða eftir að viðkomandi notkun er hafin.

5. Líta ber svo á að verk eða annað efni sé ekki lengur fáanlegt á almennum markaði þegar ætla má, í góðri trú, að allt verkið eða annað efni sé ekki aðgengilegt almenningi eftir venjulegum markaðsleiðum, eftir að gerðar hafa verið eðlilegar ráðstafanir til að ákvarða hvort það sé aðgengilegt almenningi.

Aðildarríkjum er heimilt að kveða á um sérstök skilyrði, s.s. viðmiðunardagsetningu, til að ákvarða hvort veita megi nytjaleyfi fyrir verk og annað efni í samræmi við 1. mgr. eða nota það samkvæmt undanþágunni sem kveðið er á um í 2. mgr. Slík skilyrði skulu ekki ganga lengra en nauðsynlegt er og sanngjarnt og skulu ekki útiloka að hægt sé að ákvarða að samsafn verka eða annars efnis í heild sé ekki lengur fáanlegt á almennum markaði þegar ætla má með góðu móti að öll verkin eða annað efni séu ekki lengur fáanleg á almennum markaði.

6. Aðildarríki skulu kveða á um að óska skuli eftir nytjaleyfunum sem um getur í 1. mgr. hjá sameiginlegri umsýslustofnun sem er í fyrirvari gagnvart því aðildarríki þar sem menningararfsstofnunin hefur staðfestu.

7. Þessi grein gildir ekki um samsafn verka eða annars efnis sem ekki er lengur fáanlegt á almennum markaði ef vísbendingar eru, á grundvelli þeirra eðlilegu ráðstafana sem um getur í 5. mgr., um að slíkt samsafn samanstandi fyrst og fremst af:

- a) verkum eða öðru efni, að frátöldum kvikmyndaverkum eða hljóð- og myndmiðlaverkum, sem voru fyrst gefin út, eða ef ekki er um útgáfu að ræða, voru fyrst send út, í þriðja landi,

- b) kvikmyndaverkum eða hljóð- og myndmiðlaverkum þar sem framleiðendurnir hafa höfuðstöðvar eða fast aðsetur í þriðja landi eða
- c) verkum eða öðru efni eftir ríkisborgara þriðju landa, þegar ekki var hægt að ákvarða aðildarríkið eða þriðja landið skv. a- og b-lið eftir að gerðar höfðu verið eðlilegar ráðstafanir til þess.

Þrátt fyrir fyrstu undirgrein gildir þessi grein þegar sameiginlega umsýslustofnunin fer með fullnægjandi fyrirsvar, í skilningi a-liðar 1. mgr., fyrir rétthafa í viðkomandi þriðja landi.

9. gr.

Notkun yfir landamæri

1. Aðildarríki skulu sjá til þess að nytjaleyfi sem eru veitt í samræmi við 8. gr. geti heimilað notkun menningararfsstofnana í hvaða aðildarríki sem er á verkum eða öðru efni sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði.
2. Notkun verka eða annars efnis samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni sem kveðið er á um í 2. mgr. 8. gr. skal teljast einvörðungu fara fram í aðildarríkinu þar sem menningararfsstofnunin, sem er á bak við þá notkun, hefur aðsetur.

10. gr.

Kynningarráðstafanir

1. Aðildarríki skulu tryggja að upplýsingar frá menningararfsstofnunum, sameiginlegum umsýslustofnunum eða viðeigandi opinberum yfirvöldum sem veittar eru í þeim tilgangi að greina verk eða annað efni sem er ekki lengur fáanlegt á almennum markaði, sem fellur undir nytjaleyfi sem veitt er í samræmi við 1. mgr. 8. gr., eða sem notað er samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni sem kveðið er á um í 2. mgr. 8. gr., sem og upplýsingar um þá valkosti sem standa rétt höfum til boða eins og um getur í 4. mgr. 8. gr. og upplýsingar, jafnskjótt og þær eru tiltækar og þar sem við á, um aðila að nytjaleyfinu, yfirráðasvæðin og notkunina sem það tekur til, séu gerðar aðgengilegar með varanlegum, auðveldum og skilvirkum hætti á einni opinberri vefgátt á netinu a.m.k. sex mánuðum áður en verkunum eða öðru efni er dreift, þau flutt opinberlega eða þeim miðlað til almennings í samræmi við nytjaleyfið eða samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni.

Vefgáttinni skal komið á fót af Hugverkastofu Evrópusambandsins og vera undir stjórn hennar í samræmi við reglugerð (ESB) nr. 386/2012.

2. Aðildarríki skulu kveða á um að gerðar verði, ef nauðsyn krefur til að vekja rétthafa til vitundar, viðeigandi viðbótarkynningarráðstafanir um getu sameiginlegra umsýslustofnana til að veita nytjaleyfi fyrir verkum eða öðru efni í samræmi við 8. gr., um nytjaleyfin sem veitt eru, um notkun samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni sem kveðið er á um í 2. mgr. 8. gr. og um þá valkosti sem standa rétt höfum til boða eins og um getur í 4. mgr. 8. gr.

Þær viðeigandi kynningarráðstafanir sem um getur í fyrstu undirgrein þessarar málsgreinar skulu gerðar í aðildarríkinu þar sem óskað er eftir nytjaleyfi í samræmi við 1. mgr. 8. gr. eða, vegna notkunar samkvæmt undanþágunni eða takmörkuninni sem kveðið er á um í 2. mgr. 8. gr., í aðildarríkinu þar sem menningararfsstofnunin hefur staðfestu. Ef vísbendingar eru fyrir hendi, s.s. uppruni verka eða annars efnis, um að vekja mætti rétthafa til vitundar með skilvirkari hætti í öðrum aðildarríkjum eða í þriðju löndum, skulu slíkar kynningarráðstafanir einnig ná yfir umrædd aðildarríki og þriðju lönd.

11. gr.

Skoðanaskipti hagsmunaaðila

Aðildarríki skulu hafa samráð við rétthafa, sameiginlegar umsýslustofnanir og menningararfsstofnanir í hverjum geira áður en innleidd eru sérstök skilyrði skv. 5. mgr. 8. gr. og skulu hvetja til reglubundinna skoðanaskipta milli stofnana og samtaka sem fara með fyrirsvar fyrir notendur og rétthafa, þ.m.t. sameiginlegar umsýslustofnanir og önnur viðeigandi samtök hagsmunaaðila, fyrir hvern geira um sig, til að stuðla að því að leyfisveitingafyrirkomulagið, sem sett er fram í 1. mgr. 8. gr., sé viðeigandi og nothæft og til að tryggja að verndarráðstafanirnar fyrir rétthafa sem um getur í þessum kafla séu skilvirkar.

2. KAFLI

Ráðstafanir til að greiða fyrir veitingum heildarleyfa

12. gr.

Heildarleyfi á grundvelli samningskvaða

1. Aðildarríki geta, að því er varðar notkun á yfirráðasvæði þeirra og með fyrirvara um verndarráðstafanirnar sem er að finna í þessari grein, kveðið á um að ef sameiginleg umsýslustofnun sem fellur undir landsbundnar reglur til framkvæmdar tilskipun 2014/26/ESB gerir, í samræmi við umboð sín frá réttihöfum, nýjaleyfissamning um hagnýtingu á verkum eða öðru efni:

- a) megi rýmka gildissvið slíks samnings þannig að hann taki til réttinda rétthafa sem hafa ekki heimilað sameiginlegu umsýslustofnuninni að vera í fyrirsvari fyrir þá með framsali, leyfi eða öðru samningsbundnu fyrirkomulagi eða
- b) hafi stofnunin, að því er varðar slíkan samning, lagalegt umboð eða gert sé ráð fyrir að hún sé í fyrirsvari fyrir rétthafa sem hafa ekki veitt stofnuninni heimild þar að lútandi.

2. Aðildarríki skulu tryggja að leyfisveitingafyrirkomulaginu sem um getur í 1. mgr. sé aðeins beitt á vel skilgreindum notkunarsviðum þar sem yfirleitt er svo íþyngjandi og óhagkvæmt að afla heimildar rétthafa í hverju tilviki fyrir sig að sá leyfisgerningur sem er nauðsynlegur er ólíklegur vegna eðlis notkunarinnar eða þeirra tegunda verka eða annars efnis sem um er að ræða, og skulu tryggja að slíkt leyfisveitingafyrirkomulag verndi lögmæta hagsmuni rétthafa.

3. Aðildarríki skulu, að því er varðar 1. mgr., sjá til þess að eftirfarandi verndarráðstafanir séu gerðar:

- a) að sameiginlega umsýslustofnunin fari, á grundvelli umboða sinna, með fullnægjandi fyrirsvar fyrir rétthafa viðkomandi tegundar verka eða annars efnis og fyrir þau réttindi sem nýjaleyfið tekur til í viðkomandi aðildarríki,
- b) að öllum réttihöfum sé tryggt jöfn meðferð, þ.m.t. að því er varðar skilmála nýjaleyfisins,
- c) að rétthafar, sem ekki hafa veitt stofnuninni sem veitir nýjaleyfið heimild, geti hvenær sem er, með auðveldum og skilvirkum hætti undanskilið verk sín eða annað efni leyfisveitingafyrirkomulaginu sem komið er á fót í samræmi við þessa grein og
- d) að gerðar séu viðeigandi kynningarráðstafanir, sem hefjast hæfilega löngu fyrir notkun verkanna eða annars efnis samkvæmt nýjaleyfinu, til að upplýsa rétthafa um getu sameiginlegu umsýslustofnunarinnar til að veita nýjaleyfi fyrir verkunum eða öðru efni, um að leyfisveitingin fari fram í samræmi við þessa grein og um þá kosti sem standa réttihöfum til boða eins og um getur í c-lið. Kynningarráðstafanir skulu vera skilvirkar án þess að upplýsa þurfi hvern einstakan rétthafa sérstaklega.

4. Þessi grein hefur ekki áhrif á beitingu fyrirkomulags heildarleyfa á grundvelli samningskvaða í samræmi við önnur ákvæði í lögum Sambandsins, þ.m.t. ákvæði sem heimila undanþágur eða takmarkanir.

Þessi grein gildir ekki um skyldubundna sameiginlega umsýslu réttinda.

Ákvæði 7. gr. tilskipunar 2014/26/ESB gilda um það leyfisveitingafyrirkomulag sem kveðið er á um í þessari grein.

5. Ef aðildarríki setur ákvæði í landslög um leyfisveitingafyrirkomulag í samræmi við þessa grein skal það aðildarríki upplýsa framkvæmdastjórnina um gildissvið samsvarandi landbundinna ákvæða, tilgang og tegundir nýjaleyfa sem kunna að verða innleidd samkvæmt þeim ákvæðum, samskiptaupplýsingar stofnana sem gefa út nýjaleyfi í samræmi við leyfisveitingafyrirkomulagið og eftir hvaða leiðum hægt er að fá upplýsingar um leyfisveitinguna og um þá kosti sem standa réttihöfum til boða eins og um getur í c-lið 3. mgr. Framkvæmdastjórnin skal birta þessar upplýsingar.

6. Framkvæmdastjórnin skal, á grundvelli upplýsinganna sem henni berast samkvæmt 5. mgr. þessarar greinar og viðræðna á vettvangi tengslanefndarinnar, sem komið er á fót með 3. mgr. 12. gr. tilskipunar 2001/29/EB, eigi síðar en 10. apríl 2021 senda Evrópuþinginu og ráðinu skýrslu um notkun leyfisveitingafyrirkomulagsins, sem um getur í 1. mgr. þessarar greinar, í Sambandinu, um áhrif þess á leyfisveitingar og rétthafa, einnig rétthafa sem eru ekki félagsaðilar að stofnuninni sem veitir nýjaleyfin eða sem eru með ríkisfang eða búsetu í öðru aðildarríki, um skilvirkni þess við að auðvelda miðlun menningarlegs inntaks og um áhrif þess á innri markaðinn, þ.m.t. á þjónustuveitingu yfir landamæri og samkeppni. Skýrslunni skal fylgja, ef við á, tillaga að nýrri löggjöf, þ.m.t. að því er varðar verkan slíks landsbundins fyrirkomulags yfir landamæri.

3. KAFLI

Aðgangur að og tiltækileiki hljóð- og myndmiðlaverka á veitum fyrir myndmiðlun eftir pöntun

13. gr.

Fyrirkomulag samningaviðræðna

Aðildarríki skulu sjá til þess að málsaðilar sem lenda í erfiðleikum í tengslum við leyfisveitingar vegna réttinda þegar þeir leitast eftir að gera samning til að gera hljóð- og myndmiðlaverk aðgengileg á myndmiðlunarþjónustum eftir pöntun geti notið aðstoðar óháðs aðila eða sáttasemjara. Óháði aðilinn, sem aðildarríki kemur á fót eða tilnefnir að því er varðar þessa grein, og sáttasemjara skulu veita málsaðilum aðstoð við samningaviðræður þeirra og hjálpa þeim við að komast að samkomulagi, m.a. með því að leggja tillögur fyrir þá, eftir því sem við á.

Aðildarríkin skulu tilkynna framkvæmdastjórninni um þann aðila eða þá sáttasemjara sem um getur í fyrstu málsgrein eigi síðar en 7. júní 2021. Hafi aðildarríki kosið að styðjast við sáttaumleitunar skal í tilkynningunni til framkvæmdastjórnarinnar a.m.k. koma fram heimildin þar sem finna má viðeigandi upplýsingar um sáttasemjarana sem leitað var til, sé hún fyrir hendi.

4. KAFLI

Sjónlistaverk sem ekki njóta lengur höfundarverndar

14. gr.

Sjónlistaverk sem ekki njóta lengur höfundarverndar

Aðildarríki skulu kveða á um að þegar verndartími sjónlistaverks er útrunninn falli ekkert efni sem hlýst af aðgerð til eftirgerðar þess verks undir höfundarétt eða skyld réttindi, nema efnið sem hlýst af eftirgerðinni sé frumverk í þeim skilningi að það sé eigin hugverkasköpun höfundarins.

IV. BÁLKUR

RÁÐSTAFANIR TIL AÐ NÁ FRAM VEL STARFHÆFUM MARKAÐI Á SVIÐI HÖFUNDARÉTTAR

1. KAFLI

Réttindi að útgefnu efni

15. gr.

Verndun útgefins fréttæfnis vegna notkunar á netinu

1. Aðildarríki skulu veita útgefendum fréttæfnis, sem hafa staðfestu í aðildarríki, þau réttindi sem kveðið er á um í 2. gr. og í 2. mgr. 3. gr tilskipunar 2001/29/EB vegna notkunar þjónustuveitenda í upplýsingasamfélaginu á útgefnu fréttæfni þeirra á netinu.

Réttindin sem kveðið er á um í fyrstu undirgrein gilda ekki um notkun einstakra notenda á útgefnu fréttæfni sem er í einkaþágu eða ekki í viðskiptalegum tilgangi.

Verndin sem veitt er samkvæmt fyrstu undirgrein gildir ekki um tenglasetningu.

Réttindin sem kveðið er á um í fyrstu undirgrein gilda ekki um notkun einstakra orða eða mjög stuttra útdráttar úr útgefnu fréttæfni.

2. Réttindin sem kveðið er á um í 1. mgr. skulu ekki koma til skerðingar eða hafa nokkur áhrif á réttindi til handa höfundum og öðrum réthöfum sem lög Sambandsins kveða á um að því er varðar verk eða annað efni sem er fellt inn í útgefið fréttæfni. Ekki skal skírskota til réttindanna sem kveðið er á um í 1. mgr. gagnvart þeim höfundum og öðrum réthöfum og einkum skulu þau ekki verða til þess að svipta þá rétti sínum til hagnýtingar á verkum sínum og öðru efni óháð því útgefna fréttæfni sem þau eru felld inn í.

Þegar verk eða annað efni er felld inn í útgefið fréttæfni á grundvelli almenns nýtleysis skal ekki skírskota til réttindanna sem kveðið er á um í 1. mgr. til að banna notkun annarra notenda, sem til þess hafa heimild, á þeim. Ekki skal skírskota til réttindanna sem kveðið er á um í 1. mgr. til að banna notkun á verkum eða öðru efni þar sem verndartími er útrunninn.

3. Ákvæði 5.–8. gr. tilskipunar 2001/29/EB, tilskipunar 2012/28/ESB og tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2017/1564 ⁽¹⁹⁾ gilda að breyttu breytanda að því er varðar réttindin sem kveðið er á um í 1. mgr. þessarar greinar.

4. Réttindin sem kveðið er á um í 1. mgr. skulu renna út tveimur árum eftir birtingu hins útgefna fréttæfnis. Það tímabil skal reiknast frá 1. janúar ársins eftir birtingardag hins útgefna fréttæfnis.

Ákvæði 1. mgr. gilda ekki um útgefið fréttæfni sem er birt í fyrsta sinn fyrir 6. júní 2019.

5. Aðildarríki skulu kveða á um að höfundar verka sem eru felld inn í útgefið fréttæfni fái viðeigandi hlutdeild í þeim tekjum sem útgefendur fréttæfnisins fá af notkun þjónustuveitenda í upplýsingasamfélaginu á útgefnu fréttæfni þeirra.

16. gr.

Kröfur um sanngjarnar bætur

Aðildarríkjum er heimilt að kveða á um að ef höfundur hefur framselt rétt eða veitt nýtleysi fyrir honum til útgefanda sé slíkt framsal eða nýtleysi fullnægjandi lagagrundvöllur fyrir rétti útgefandans til hlutdeildar í bótum vegna notkunar á verkinu sem fer fram samkvæmt undanþágu frá eða takmörkun á réttindunum sem voru framseld eða veitt leyfi fyrir.

Fyrsta málsgrein skal ekki hafa áhrif á ráðstafanir sem fyrir eru eða verða gerðar í aðildarríkjum að því er varðar rétt til útlána til almennings.

2. KAFLI

Tiltekin notkun á vernduðu efni af hálfu þjónustu á netinu

17. gr.

Notkun veitenda efnisdeilipjónustu á netinu á vernduðu efni

1. Aðildarríki skulu kveða á um að þegar veitandi efnisdeilipjónustu á netinu veitir almenningi aðgang að höfundaréttarvörðum verkum eða öðru vernduðu efni sem notendur hans hlaða upp sé um að ræða opinberan flutning eða miðlun til almennings af hálfu veitandans að því er varðar þessa tilskipun.

Veitandi efnisdeilipjónustu á netinu skal því afla heimildar frá þeim réttihöfum sem um getur í 1. og 2. mgr. 3. gr. tilskipunar 2001/29/EB, t.d. með gerð nýtleysissamnings, til opinbers flutnings eða miðlunar til almennings á verkum eða öðru efni.

2. Aðildarríki skulu kveða á um að ef veitandi efnisdeilipjónustu á netinu aflar heimildar, t.d. með því að gera nýtleysissamning, skuli sú heimild einnig ná yfir aðgerðir notenda þjónustunnar sem falla innan gildissviðs 3. gr. tilskipunar 2001/29/EB ef aðgerðir þeirra eru ekki í viðskiptalegum tilgangi eða ef þær skapa ekki umtalsverðar tekjur.

3. Þegar veitandi efnisdeilipjónustu á netinu framkvæmir aðgerðir sem teljast opinber flutningur eða miðlun til almennings samkvæmt þeim skilyrðum sem mælt er fyrir um í þessari tilskipun skal sú takmörkun ábyrgðar, sem mælt er fyrir um í 1. mgr. 14. gr. tilskipunar 2000/31/EB, ekki gilda um þær aðstæður sem þessi grein tekur til.

⁽¹⁹⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2017/1564 frá 13. september 2017 um tiltekna leyfilega notkun á tilteknum verkum og öðru efni sem er verndað af höfundarétti og skyldum réttindum í þágu blindra, sjónskertra eða þeirra sem glíma við aðra prentleturshömlun og um breytingu á tilskipun 2001/29/EB um samræmingu tiltekinna þátta höfundaréttar og skyldra réttinda í upplýsingasamfélaginu (Stjtíð. ESB L 242, 20.9.2017, bls. 6).

Fyrsta undirgrein þessarar málsgreinar hefur ekki áhrif á mögulega beitingu 1. mgr. 14. gr. tilskipunar 2000/31/EB gagnvart slíkum þjónustuveitendum vegna atvika sem falla utan gildissviðs þessarar tilskipunar.

4. Sé engin heimild veitt skulu veitendur efnisdeiliþjónustu á netinu vera ábyrgir fyrir óheimilum opinberum flutningi á höf- undaréttarvörðum verkum eða öðru vernduðu efni, þ.m.t. miðlun þeirra til almennings, nema þjónustuveitendurnir sýni fram á að þeir hafi:

- a) gert sitt ýtrasta til að afla heimildar og
- b) gert sitt ýtrasta, í samræmi við ströng viðmið atvinnugreinarinnar um faglega kostgæfni, til að ganga úr skugga um að tiltekin verk og annað efni, sem réttahafar hafa veitt þjónustuveitandanum viðeigandi og nauðsynlegar upplýsingar um, séu óaðgengi- leg, og í öllum tilvikum
- c) gripið til tafarlausra aðgerða, eftir að þeim hefur borist fullnægjandi rökstudd tilkynning frá réttihöfum, til að hindra aðgang að verkunum eða öðru efni sem tilkynnt var um eða fjarlægja þau af vefsetrum sínum, og gert sitt ýtrasta til að koma í veg fyrir frekara upphal á þeim í samræmi við b-lið.

5. Þegar ákvarðað er hvort þjónustuveitandi hafi fullnægt skyldum sínum skv. 4. mgr. og í ljósi meðalhöfsreglunnar skal m.a. taka tillit til eftirfarandi þátta:

- a) tegundar, markhóps og stærðar þjónustunnar og tegundar verka eða annars efnis sem notendur þjónustunnar hafa hlaðið upp og
- b) tiltækileika heppilegra og markvissra leiða og kostnaðar þeirra fyrir þjónustuveitendur.

6. Aðildarríki skulu kveða á um að þegar um er að ræða nýja veitendur efnisdeiliþjónustu á netinu, sem bjóða þjónustu sem hefur verið aðgengileg almenningi í Sambandinu í minna en þrjú ár og sem hafa ársveltu sem er undir 10 milljónum evra, reiknað út í samræmi við tilmæli framkvæmdastjórnarinnar 2003/361/EB ⁽²⁰⁾, takmarkist skilyrðin samkvæmt bótaábyrgðarkerfinu sem sett er fram í 4. mgr. við að þeir fari að ákvæðum a-liðar 4. mgr. og gripi til tafarlausra aðgerða, eftir að þeim hefur borist fullnægjandi rökstudd tilkynning, til að hindra aðgang að verkunum eða öðru efni sem tilkynnt var um eða fjarlægja þau af vefsetrum sínum.

Ef mánaðarlegur meðalfjöldi stakra heimsókna til slíkra þjónustuveitenda fer yfir 5 milljónir, reiknað út á grundvelli næstliðins almanaksárs, skulu þeir einnig sýna fram á að þeir hafi gert sitt ýtrasta til að koma í veg fyrir frekara upphal hinna tilkynntu verka og annars efnis sem réttahafar hafa veitt viðeigandi og nauðsynlegar upplýsingar um.

7. Samstarf milli veitenda efnisdeiliþjónustu á netinu og réttihafa skal ekki leiða til þess að komið sé í veg fyrir tiltækileika verka eða annars efnis, sem notendur hafa hlaðið upp og sem brýtur ekki gegn höfundarétti og skyldum réttindum, einnig ef slík verk eða annað efni fellur undir undanþágu eða takmörkun.

Aðildarríki skulu tryggja að notendur í hverju aðildarríki geti treyst á núgildandi undanþágu eða takmörkun varðandi sérhverft af eftirfarandi þegar þeir hlaða upp og gera aðgengilegt hjá efnisdeiliþjónustu á netinu efni framleitt af notendum:

- a) tilvitnanir, gagnrýni, ritdóma,
- b) notkun vegna skopmyndar, skopstælingar eða annarrar stælingar.

8. Beiting þessarar greinar skal ekki hafa í för með sér almenna eftirlitsskyldu.

Aðildarríki skulu kveða á um að veitendur efnisdeiliþjónustu á netinu veiti réttihöfum, að beiðni þeirra, fullnægjandi upplýsingar um hvernig starfsvenjum þeirra er háttað varðandi samstarfið sem um getur í 4. mgr. og, ef gerðir eru nytjaleyfissamningar milli veitenda þjónustunnar og réttihafa, upplýsingar um notkun á efni sem samningarnir taka til.

9. Aðildarríki skulu kveða á um að veitendur efnisdeiliþjónustu á netinu komi á fót skilvirku og fljótvirku kerfi fyrir kvartanir og úrlausn mála, sem er aðgengilegt notendum þjónustu þeirra ef ágreiningur kemur upp vegna þess að aðgangur að verkum eða öðru efni sem þeir hafa hlaðið upp er hindraður eða þau fjarlægð.

⁽²⁰⁾ Tilmæli framkvæmdastjórnarinnar frá 6. maí 2003 um skilgreininguna á örfyrirtækjum, litlum fyrirtækjum og meðalstórum fyrirtækjum (Stjtið. ESB L 124, 20.5.2003, bls. 36).

Ef réttihafar óska eftir að aðgangur að tilteknum verkum þeirra eða öðru efni verði hindraður eða að umrædd verk eða annað efni verði fjarlægð skulu þeir rökstyðja ástæður beiðna sinna með tilhlýðilegum hætti. Kvartanir sem lagðar eru fram samkvæmt kerfinu sem kveðið er á um í fyrstu undirgrein skulu teknar til meðferðar án ótilhlýðilegrar tafar og ákvarðanir um að hindra aðgang að efni sem hlaðið hefur verið upp eða fjarlægja það skulu sæta mannlegri rýni. Aðildarríkin skulu einnig sjá til þess að fyrir hendi sé fyrirkomulag til að leysa úr málum utan dómstóla. Slíkt fyrirkomulag skal gera það mögulegt að ná fram óhlutdrægri lausn deilumála og skal ekki svipta notandann þeirri réttarvernd sem landslög veita, án þess að það hafi áhrif á rétt notenda til að nýta sér skilvirk réttarúrræði. Aðildarríki skulu einkum tryggja að notendur geti leitað til dómstóls eða annars lögbærs úrskurðaraðila til að halda fram rétti til að nýta undanþágu eða takmörkun á höfundarétti og skyldum réttindum.

Tilskipun þessi skal ekki á neinn hátt hafa áhrif á lögmæta notkun, s.s. notkun samkvæmt undanþágum eða takmörkunum sem kveðið er á um í lögum Sambandsins, og skal ekki leiða til auðkenningar á einstökum notendum né heldur til vinnslu persónuupplýsinga, nema í samræmi við tilskipun 2002/58/EB og reglugerð (ESB) 2016/679.

Veitendur efnisdeilipjónustu á netinu skulu í skilmálum og skilyrðum sínum upplýsa notendur um að þeir geti notað verk og annað efni samkvæmt undanþágum og takmörkunum á höfundarétti og skyldum réttindum sem kveðið er á um í lögum Sambandsins.

10. Frá og með 6. júní 2019 skal framkvæmdastjórnin, í samvinnu við aðildarríkin, skipuleggja skoðanaskipti hagsmunaaðila til að ræða bestu starfsvenjur fyrir samstarf milli veitenda efnisdeilipjónustu á netinu og réttihafa. Framkvæmdastjórnin skal, í samvinnu við veitendur efnisdeilipjónustu á netinu, réttihafa, samtök notenda og aðra viðeigandi hagsmunaaðila, og að teknu tilliti til niðurstaðna skoðanaskipta hagsmunaaðila, gefa út leiðbeiningar um beitingu þessarar greinar, einkum að því er varðar samstarfið sem um getur í 4. mgr. Þegar bestu starfsvenjur eru ræddar skal, meðal annarra atriða, taka sérstakt tillit til þess að nauðsynlegt er að gæta jafnvægis milli grundvallarréttinda og notkunar undanþága og takmarkana. Að því er varðar skoðanaskipti hagsmunaaðila skuli samtök notenda hafa aðgang að viðeigandi upplýsingum frá veitendum efnisdeilipjónustu á netinu um hvernig starfsvenjum þeirra er háttað varðandi 4. mgr.

3. KAFLI

Sanngjörn þóknun í samningum höfunda og listflytjenda um hagnýtingu

18. gr.

Meginreglan um viðeigandi og hlutfallslega þóknun

1. Aðildarríki skulu tryggja að þegar höfundar og listflytjendur veita nýtleysi eða framselja einkarétt sinn til hagnýtingar á verkum sínum eða öðru efni eigi þeir rétt á viðeigandi og hlutfallslegri þóknun.
2. Þegar aðildarríki koma meginreglunni, sem sett er fram í 1. mgr., til framkvæmda í landslögum skal þeim vera frjálst að nota mismunandi fyrirkomulag og þau skulu taka tillit til meginreglunnar um samningsfrelsi og sanngjarnt jafnvægi réttinda og hagsmuna.

19. gr.

Kvöð um gagnsæi

1. Aðildarríkin skulu sjá til þess að höfundar og listflytjendur fái reglulega og a.m.k. einu sinni á ári, og að teknu tilliti til sérstakra eiginleika hvers geira, uppfærðar, viðeigandi og heildstæðar upplýsingar um hagnýtingu verka sinna og listflutnings frá þeim aðilum sem þeir hafa veitt nýtleysi eða framselt réttindi sín til, eða síðari handhöfum réttinda þeirra, einkum að því er varðar hagnýtingarleiðir, allar tekjur sem hafa skapast og þóknun til greiðslu.
2. Ef veitt hefur verið undirnytleysi fyrir réttindunum, sem um getur í 1. mgr. skulu aðildarríki sjá til þess að höfundar og listflytjendur, eða fulltrúar þeirra, fái, óski þeir eftir því, viðbótarupplýsingar frá handhöfum undirnytleysa, í þeim tilvikum þegar fyrsti samningsmótaðili þeirra hefur ekki yfir að ráða öllum nauðsynlegum upplýsingum að því er varðar 1. mgr.

Ef óskað er eftir slíkum viðbótarupplýsingum skal fyrsti samningsmótaðili höfunda og listflytjenda láta í té upplýsingar um deili á umræddum handhöfum undirnytleysa.

Aðildarríkjum er heimilt að kveða á um að öllum beiðnum til handhafa undirnyttjaleyfa samkvæmt fyrstu undirgrein skuli með beinum eða óbeinum hætti komið á framfæri gegnum samningsmótaðila höfundarins eða listflytjandans.

3. Kvöðin, sem kveðið er á um í 1. mgr., skal vera hófleg og skilvirk til að tryggja mikið gagnsæi í hverjum geira. Aðildarríkjum er heimilt að kveða á um að í tilhlýðilega rökstuddum tilvikum takmarkist kvöðin við þær tegundir og það umfang upplýsinga sem búast má við með góðu móti í slíkum tilvikum, ef rekstrarlegt álag vegna kvaðarinnar, sem sett er fram í 1. mgr., yrði óhóflegt í ljósi teknanna af hagnýtingu verksins eða listflutningsins.
4. Aðildarríkjum er heimilt að ákveða að kvöðin, sem sett er fram í 1. mgr. þessarar greinar, gildi ekki þegar framlag höfundarins eða listflytjandans er óverulegt með hliðsjón af verkinu eða flutningnum í heild, nema höfundurinn eða listflytjandinn sýni fram á þörf sína fyrir upplýsingarnar til að geta nýtt réttindi sín skv. 1. mgr. 20. gr. og óski eftir að fá upplýsingarnar í þeim tilgangi.
5. Aðildarríkjum er heimilt að kveða á um að þegar um er að ræða samninga sem heyra undir rammasamninga eða byggjast á þeim gildi reglur viðkomandi rammasamnings um gagnsæi, með því skilyrði að þessar reglur standist þær viðmiðanir sem kveðið er á um í 1.–4. mgr.
6. Ef 18. gr. tilskipunar 2014/26/ESB á við gildir kvöðin, sem mælt er fyrir um í 1. mgr. þessarar greinar, ekki að því er varðar samninga sem gerðir eru af einingum sem skilgreindar eru í a- og b-lið 3. gr. þeirrar tilskipunar eða af öðrum einingum sem heyra undir landsbundnar reglur til framkvæmdar þeirri tilskipun.

20. gr.

Fyrirkomulag til aðlögunar samninga

1. Aðildarríki skulu sjá til þess að ef ekki er fyrir hendi viðeigandi rammasamningur, sem kveður á um fyrirkomulag sem er sambærilegt því sem sett er fram í þessari grein, eigi höfundar og listflytjendur, eða fulltrúar þeirra, rétt á að krefjast viðeigandi og sanngjarnrar viðbótarþóknunar frá þeim aðila sem þeir gerðu samning við um hagnýtingu réttinda sinna, eða frá síðari handhöfum réttindanna, ef í ljós kemur að þóknunin, sem upphaflega var samið um, er hlutfallslega lág í samanburði við allar síðari viðkomandi tekjur sem hljótast af hagnýtingu verkanna eða listflutningsins.
2. Ákvæði 1. mgr. þessarar greinar gilda ekki um samninga sem gerðir eru af einingum sem skilgreindar eru í a- og b-lið 3. gr. tilskipunar 2014/26/ESB eða af öðrum einingum sem heyra undir landsbundnar reglur til framkvæmdar þeirri tilskipun.

21. gr.

Málsmeðferð til lausnar deilumálum utan dómstóla

Aðildarríki skulu kveða á um að vísa megi deilumálum sem varða kvöðina um gagnsæi skv. 19. gr. og fyrirkomulagið til aðlögunar samninga skv. 20. gr. til valfrjálstrar málsmeðferðar til lausnar deilumálum utan dómstóla. Aðildarríkin skulu tryggja að stofnanir sem eru í fyrirsvari fyrir höfunda og listflytjendur geti hafið slíka málsmeðferð að sérstakri beiðni eins eða fleiri höfunda eða listflytjenda.

22. gr.

Réttur til afturköllunar

1. Aðildarríki skulu sjá til þess að þegar höfundur eða listflytjandi hefur veitt nytjaleyfi fyrir verki sínu eða öðru vernduðu efni eða framselt réttindi sín í því á einkaréttargrundvelli, geti höfundurinn eða listflytjandinn afturkallað nytjaleyfið eða framsal réttinda að fullu eða að hluta til, sé viðkomandi verk eða annað verndað efni ekki hagnýtt.
2. Heimilt er að setja sértæk ákvæði í landslögum um afturköllunarfyrirkomulagið, sem kveðið er á um í 1. mgr., með tilliti til eftirfarandi:
 - a) sérstakra eiginleika mismunandi geira og mismunandi tegunda verka og listflutnings og
 - b) ef verk eða annað efni inniheldur framlag fleiri en eins höfundar eða listflytjanda, hlutfallslegs mikilvægis hvers einstaks framlags og lögmætra hagsmuna allra höfunda og listflytjenda sem beiting afturköllunarfyrirkomulagsins af hálfu eins höfundar eða listflytjanda hefur áhrif á.

Aðildarríki mega undanskilja verk eða annað efni beitingu afturköllunarfyrirkomulagsins ef slík verk eða annað efni innihalda að jafnaði framlag margra höfunda eða listflytjenda.

Aðildarríki mega kveða á um að fyrirkomulag afturköllunar geti aðeins gilt innan tiltekinna tímamarka ef slík takmörkun er tilhlýðilega rökstudd með vísan til sérstakra eiginleika geirans eða tegundar verksins eða annars efnis sem um er að ræða.

Aðildarríki mega kveða á um að höfundar eða listflytjendur geti kosið að fella úr gildi einkaréttinn sem felst í samningnum í stað þess að afturkalla nytjaleyfið eða framsal réttindanna.

3. Aðildarríki skulu kveða á um að aðeins megi framkvæma afturköllunina, sem kveðið er á um í 1. mgr., að liðnum hæfilegum tíma frá því að nytjaleyfi er veitt eða réttindi framseld. Höfundur eða listflytjandi skal tilkynna þeim aðila, sem veitt hefur verið nytjaleyfið fyrir réttindunum eða sem réttindin hafa verið framseld til, og setja viðeigandi frest til að hefja hagnýtingu réttinda sem nytjaleyfi hefur verið veitt fyrir eða hafa verið framseld. Að loknum þeim fresti getur höfundur eða listflytjandi kosið að fella úr gildi einkaréttinn sem felst í samningnum í stað þess að afturkalla nytjaleyfið eða framsal réttindanna.

4. Ákvæði 1. mgr, gilda ekki ef aðstæður, sem ætla má að höfundur eða listflytjandi geti með góðu móti bætt úr, eru meginástæða þess að réttindin voru ekki hagnýtt.

5. Aðildarríki geta kveðið á um að hvert það samningsákvæði sem vikur frá afturköllunarfyrirkomulaginu sem kveðið er á um í 1. mgr. sé því aðeins framfylgjanlegt að það byggist á rammisamningi.

23. gr.

Sameiginleg ákvæði

1. Aðildarríkin skulu sjá til þess að hvert það samningsákvæði, sem kemur í veg fyrir að farið sé að ákvæðum 19., 20. og 21. gr., sé óframfylgjanlegt gagnvart höfundum og listflytjendum.

2. Aðildarríkin skulu kveða á um að 18.–22. gr. þessarar tilskipunar gildi ekki um höfunda tölvuforrita í skilningi 2. gr. tilskipunar 2009/24/EB.

V. BÁLKUR

LOKAÁKVÆÐI

24. gr.

Breytingar á tilskipunum 96/9/EB og 2001/29/EB

1. Tilskipun 96/9/EB er breytt sem hér segir:

a) Í stað b-liðar 2. mgr. 6. gr. kemur eftirfarandi:

„b) ef um er að ræða notkun sem einungis er til skýringar við kennslu eða við vísindarannsóknir, að því tilskildu að heimildar sé getið og að því marki sem telja má réttlæt看legt miðað við tilgang sem ekki er viðskiptalegs eðlis, sbr. þó þær undanþágur og takmarkanir sem kveðið er á um í tilskipun (ESB) 2019/790 (*),

(*) Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2019/790 frá 17. apríl 2019 um höfundarétt og skyld réttindi á stafræna innri markaðnum og um breytingu á tilskipunum 96/9/EB og 2001/29/EB (Stjtið. ESB L 130, 17.5.2019, bls. 92).“

b) Eftirfarandi kemur í stað b-liðar í 9. gr.:

„b) ef um er að ræða útdrátt sem er til skýringar við kennslu eða við vísindarannsóknir, að því tilskildu að heimildar sé getið og að því marki sem telja má réttlæt看legt miðað við tilgang sem ekki er viðskiptalegs eðlis, sbr. þó þær undanþágur og takmarkanir sem kveðið er á um í tilskipun (ESB) 2019/790,“.

2. Tilskipun 2001/29/EB er breytt sem hér segir:

a) Eftirfarandi kemur í stað c-liðar í 2. mgr. 5. gr.:

„c) þegar um er að ræða tilteknar aðgerðir til eftirgerðar af hálfu bókasafna, menntastofnana eða safna sem almenningur hefur aðgang að eða skjalasafna, sem eru hvorki gerðar vegna beins eða óbeins efnahagslegs eða viðskiptalegs ávinnings, sbr. þó þær undanþágur eða takmarkanir sem kveðið er á um í tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2019/790 (*),

(*) Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2019/790 frá 17. apríl 2019 um höfundarétt og skyld réttindi á stafræna innri markaðnum og um breytingu á tilskipunum 96/9/EB og 2001/29/EB (Stjtið. ESB L 130, 17.5.2019, bls. 92).“

b) Í stað a-liðar 3. mgr. 5. gr. kemur eftirfarandi:

„a) ef um er að ræða notkun sem einungis er til skýringar við kennslu eða við vísindarannsóknir, að því tilskildu að heimildar sé getið, þar á meðal nafns höfundar, nema það reynist ógerlegt, og að því marki sem telja má réttlætanlegt miðað við tilgang sem ekki er viðskiptalegs eðlis, sbr. þó þær undanþágur og takmarkanir sem kveðið er á um í tilskipun (ESB) 2019/790,“.

c) Eftirfarandi liðir bætast við 4. mgr. 12. gr.:

„e) að rannsaka áhrif lögleiðingar tilskipunar (ESB) 2019/790 á starfsemi innri markaðarins og vekja athygli á öllum vandkvæðum við lögleiðingu,

f) að greiða fyrir skiptum á upplýsingum um viðeigandi þróun á sviði löggjafar og dómaframkvæmdar og um beitingu í reynd á þeim ráðstöfunum sem aðildarríki gera til að hrinda tilskipun (ESB) 2019/790 í framkvæmd,

g) að ræða hvers kyns önnur álitamál sem upp kunna að koma í tengslum við beitingu tilskipunar (ESB) 2019/790.“

25. gr.

Tengsl við undanþágur og takmarkanir sem kveðið er á um í öðrum tilskipunum

Aðildarríkjum er frjálst að samþykkja eða viðhalda viðtækari ákvæðum, sem samrýmast þeim undanþágum og takmörkunum sem kveðið er á um í tilskipunum 96/9/EB og 2001/29/EB, vegna notkunar eða sviða sem falla undir þær undanþágur eða takmarkanir sem kveðið er á um í þessari tilskipun.

26. gr.

Beiting með tilliti til tímamarka

1. Tilskipun þessi skal koma til framkvæmda að því er varðar öll verk og annað efni sem nýtur verndar löggjafar aðildarríkjanna á sviði höfundaréttar 7. júní 2021 eða síðar.

2. Tilskipun þessi gildir með fyrirvara um aðgerðir sem lokið var og réttindi sem tilkomin voru fyrir 7. júní 2021.

27. gr.

Umbreytingarákvæði

Samningar um nytjaleyfi eða framsal réttinda höfunda og listflytjenda skulu falla undir gagnsæiskvöðina, sem sett er fram í 19. gr., frá og með 7. júní 2022.

28. gr.

Vernd persónuupplýsinga

Vinnsla persónuupplýsinga sem fram fer innan ramma þessarar tilskipunar skal vera í samræmi við tilskipun 2002/58/EB og reglugerð (ESB) 2016/679.

29. gr.

Lögleiðing

1. Aðildarríkin skulu samþykkja nauðsynleg lög og stjórnsýslufyrirmæli til að fara að tilskipun þessari eigi síðar en 7. júní 2021. Þau skulu tilkynna það framkvæmdastjórninni þegar í stað.

Þegar aðildarríkin samþykkja þessi ákvæði skal vera í þeim tilvísun í þessa tilskipun eða þeim fylgja slík tilvísun þegar þau eru birt opinberlega. Aðildarríkin skulu setja nánari reglur um slíka tilvísun.

2. Aðildarríkin skulu senda framkvæmdastjórninni helstu ákvæði úr landslögum sem þau samþykkja um málefni sem tilskipun þessi nær til.

30. gr.

Endurskoðun

1. Framkvæmdastjórnin skal, eigi fyrr en 7. júní 2026, láta fara fram endurskoðun á þessari tilskipun og leggja skýrslu með helstu niðurstöðum fyrir Evrópuþingið, ráðið og efnahags- og félagsmálanefnd Evrópusambandsins.

Framkvæmdastjórnin skal, eigi síðar en 7. júní 2024, leggja mat á áhrif hins sérstaka bótaábyrgðarkerfis sem sett er fram í 17. gr. og gildir um veitendur efnisdeilipjónustu á netinu sem hafa ársveltu undir 10 milljónum evra og bjóða þjónustu sem hefur verið aðgengileg almenningi í Sambandinu í minna en þrjú ár skv. 6. mgr. 17. gr. og, ef við á, grípa til aðgerða í samræmi við niðurstöður matsins.

2. Aðildarríkin skulu láta framkvæmdastjórninni í té þær upplýsingar sem nauðsynlegar eru til að semja skýrsluna sem um getur í 1. mgr.

31. gr.

Gildistaka

Tilskipun þessi öðlast gildi á tuttugasta degi eftir að hún birtist í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins*.

32. gr.

Viðtakendur

Tilskipun þessari er beint til aðildarríkjanna.

Gjört í Strassborg 17. apríl 2019.

Fyrir hönd Evrópuþingsins,

A. Tajani

forseti.

Fyrir hönd ráðsins,

G. CIAMBA

forseti.